

การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียน
สมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

วัชรมา มะธิตะโน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วัน เดือน ปี 23 เม.ย. 2552

เลขทะเบียน ๓๓219768

เลขเรียกหนังสือ

อน วิทยานิพนธ์ (แผน ข) นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

373.12

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

93847

9550

2550

๑.2

A STUDY OF THE STATUS OF EDUCATIONAL RESOURCE MANAGEMENT
IN SAMUTPITTAYAKHOM SECONDARY SCHOOL UNDER THE OFFICE
OF SAMUTPRAKAN EDUCATIONAL SERVICE AREA ZONE 2

Watchara Mathitano

This research is a part of the study under the curriculum of Master of Education
Program in Educational Administration

2007

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

โดย วัชรมา มะธิตะโน

สาขา การบริหารการศึกษา

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (แผน ข) รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์
กรรมการ ดร.นงลักษณ์ เรือนทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ (แผน ข) ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

..... ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ (แผน ข)

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล)

..... กรรมการ
(ดร.นงลักษณ์ เรือนทอง)

..... กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

วัชรมา มะธิตะโน, (2550). การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 วิทยานิพนธ์ (แผน ข)
ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์, ดร.นงลักษณ์ เรือนทอง

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียน
สมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
ครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนสมุทรพิทยาคม ปีการศึกษา 2550 รวมทั้งสิ้น 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเก็บรวบรวม
ข้อมูลด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
สำเร็จรูป โดยหาค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียน
สมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยรวมและเป็นรายด้านมี
สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
ได้ดังนี้ ด้านบุคลากรทางการศึกษา ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา
และด้านการเงิน

Watchara Mathitano, (2007). A Study of The Status of Educational Resource Management in Samutpittayakhom Secondary School under The Office of Samutprakan Educational Service Area Zone 2. Master of Education. Bangkok : Graduate School, Bansomdejchaophaya Rajabhat University.
Advisors : Assoc.Prof. Manee Hemtanon, Dr.Nongluk Rueanthong.

The objective of this study is the status of educational resource management in Samutpittayakhom secondary school under the office of Samutprakan educational service area 2. The population used consisted of 63 teachers. Questionnaire was the instruments used to collect data. The collected data was analyzed by means of computer program for frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results indicated that the opinions of educational resource management were set at a high level all. The average in the following order: man, material, management, educational technology and money.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่องการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียน
สมุทรพิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการเขต 2 ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความ
อนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์พรพิพัฒน์ เพิ่มผล รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์
ดร.นิวัตต์ น้อยมณีและดร.นงลักษณ์ เรือนทอง อาจารย์และกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ความกรุณา
เมตตา สละเวลาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการดำเนินการ
วิจัยจนเป็นผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทุกท่านที่ได้ให้
ความรู้ประสบการณ์ที่เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณนายเกษม ฉาวเกียรติคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลนนอก นางเครือวัลย์
ศรีสุขโข รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ นายชลินทร์ ศิลปสมศักดิ์ รองผู้อำนวยการ
โรงเรียนสมุทรพิทยาคม ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการสร้าง
เครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ ขอขอบคุณนายวิทย์ชัย ล้อมวงศ์ผู้ให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วง
ไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณอันสูงสุดของคุณพ่อ คุณแม่ผู้เป็นแรงบันดาลใจให้
การอบรมสั่งสอน ปลุกฝังความใฝ่รู้ในการศึกษา พร้อมทั้งให้กำลังใจ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์
ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้ ช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย
ประสบผลสำเร็จ

วิชรา มะธิตะโน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
ประกาศศุณูปการ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากร.....	4
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการทำวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดและทฤษฎีการจัดทรัพยากรการศึกษา.....	7
บริบทของโรงเรียนสมุทรพิทยาคม.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
ประชากร.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	52
ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2.....	53
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผลการวิจัย.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	69
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	69
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	76
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	77
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	81
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	88
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	90

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงข้อมูลจำนวนครูและบุคลากรของโรงเรียน.....	39
2 แสดงจำนวนนักเรียนของโรงเรียนสมุทรพิทยาคม.....	40
3 แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม.....	52
4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษา ในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวม.....	53
5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษา ในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านบุคลากรทางการศึกษา.....	54
6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษา ในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านการเงิน.....	56
7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษา ในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านวัสดุอุปกรณ์.....	58
8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษา ในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านการจัดการ.....	60
9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษา ในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา.....	62

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 แสดงโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนสมุทรพิทยาคม.....	36
2 แสดงโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนสมุทรพิทยาคมตามโครงการ เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พลังอำนาจของชาติในโลกยุคปัจจุบันขึ้นอยู่กับศักยภาพและคุณภาพของคนเป็นสำคัญ การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติตั้งแต่แผนพัฒนาประเทศ ฉบับที่ 1-7 ซึ่งประเทศไทยได้ลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจด้วยงบประมาณจำนวนมาก จากการเน้นในการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว พบว่าเกิดผลเสียกับประเทศชาติ ดังนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จึงได้หันมาเน้นในเรื่องการพัฒนาคน คือ ยึดถือคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยมีความเชื่อว่าหากคนได้รับการพัฒนา ได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด คน จะสามารถช่วยพัฒนาประเทศชาติ พัฒนาสังคม พัฒนาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมให้กลมกลืนด้วยกันได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550 : ออนไลน์)

ทิศทางของการพัฒนาประเทศซึ่งอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่องยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ดังนั้นยุทธศาสตร์ของการพัฒนาคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคนเนื่องจาก คน เป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ การพัฒนาทางการศึกษาขยายตัวเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 8.5 ปี ในปี 2548 แต่ยังไม่ถึงระดับการศึกษาภาคบังคับและต่ำกว่าประเทศในแถบเอเชียที่มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย 11-12 ปี อัตราส่วนของนักเรียนต่อประชากรเพิ่มขึ้นทุกระดับ การเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 71.2 ระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 44.3 แต่คุณภาพการเรียนเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญสูง ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ 4 วิชาหลัก ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าร้อยละ 50 มาโดยตลอด รวมทั้งยังขาดความเข้มแข็งในด้านความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงานด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ส่วนด้านทักษะการอ่านของนักเรียนไทยส่วนใหญ่มีค่าไม่เกินระดับ 2 จากทั้งหมด 5 ระดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 : 47-48)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่รัฐจะต้องเป็นฝ่ายนำในการจัดการศึกษา โดยที่รัฐยังจะต้องทุ่มเทพยายามการศึกษาให้แก่การศึกษาภาคบังคับมากเป็นพิเศษ ดังนั้น ด้วยทรัพยากรอันจำกัด รัฐจะต้องมุ่งเน้นถึงประสิทธิภาพในการจัดการ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาด้วย ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้มีการพิจารณาในเรื่องของทรัพยากรเพื่อการศึกษาทั้งในด้านการระดมทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยได้บัญญัติให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาไว้ในมาตรา 59 (1) ว่าจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐ และเอกชนให้เท่าเทียมกันและมาตรา 59 (4) ว่าจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง, 2550 : ออนไลน์)

รายงานการปฏิรูประบบประมาณการการศึกษาไทยชี้ให้เห็นว่ายังไม่มีแรงจูงใจที่มากพอในการทำให้เอกชนบริจาคเงินเพื่อการศึกษาและสถาบันการศึกษาก็ขาดสิ่งจูงใจที่จะชวนชวนหาเงินบริจาคเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นสำหรับเงินกู้และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ ในการจัดการศึกษานั้น มีแนวโน้มลดลงเป็นลำดับตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 เป็นต้นมา รายได้จากแหล่งอื่น ๆ เช่น รายได้จากการให้บริการด้านวิชาการ รายได้จากการรับจ้างและจัดทำสิ่งของ รายได้อื่น ๆ เนื่องจากทรัพย์สินของสถาบัน (ดอกเบี้ยและค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์) ก็ยังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับงบประมาณทางการศึกษาที่ได้รับจากรัฐและรายได้จากค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการเรียนโดยสรุปแล้ว ทรัพยากรทางการศึกษาของไทยจึงยังจัดอยู่ในความหมายที่แคบ เนื่องจากการจำกัดอยู่ในเงินงบประมาณของรัฐ มีภาวะการพึ่งพารัฐสูง เอกชนและชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมและส่วนช่วยสนับสนุนการศึกษาน้อยมากแม้ว่ารัฐจะเป็นฝ่ายจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่การศึกษาเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ไม่เกิดผลในแง่ของการลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาสและทางรายได้ในสังคม ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย สรุปว่า การจัดสรรงบประมาณของรัฐ นอกจากจะทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมแล้ว ยังเป็นปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550 : ออนไลน์)

การบริหารจัดการการศึกษาเป็นเรื่องที่มีการศึกษาวิจัยในแง่ของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อศึกษาน้อยมาก แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาที่โยงกับเรื่องประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

และเศรษฐศาสตร์เป็นของใหม่สำหรับผู้บริหารจัดการโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา เพิ่งได้รับการยอมรับเมื่อไม่กี่ปีมานี้เองว่าจะต้องมีความโปร่งใสและเป็นธรรมทั้ง ๆ ที่ระบบโรงเรียนของรัฐมีอายุมากกว่าร้อยปี ในปัจจุบันบทบาทของการศึกษาต่อสังคม เศรษฐกิจและการเมืองมีมากขึ้นและแนวคิดเรื่องประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความเท่าเทียมกัน เริ่มมีความสำคัญในการดำเนินการปรับปรุงและการใช้หลักสูตร การกำหนดกรอบที่พิจารณาคุณภาพทางการศึกษาและกระบวนการติดตามการประเมินผล ตลอดจนความรับผิดชอบต่อที่บริการสาธารณะประเภทนี้ที่มีต่อสังคม (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543 : 1)

การจัดสรรงบประมาณตามโครงสร้างการบริหารจากรัฐบาลไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาซึ่งโรงเรียนสมุทรพิทยาคม อยู่ภายใต้การปกครองของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 2 และได้รับงบประมาณเพื่อมาพัฒนาโรงเรียนทุกปีและได้บริหารทรัพยากรที่มีเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2550 ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยพัฒนาการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้ร่มรื่น เป็นระเบียบเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน พัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในด้านทักษะความรู้ และจรรยาบรรณมาตรฐานวิชาชีพครู พัฒนาระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน ตลอดจนสร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครอบครัวในการดูแลความประพฤติและการศึกษาอบรมนักเรียน

จากการสำรวจความคิดเห็นของครูโรงเรียนสมุทรพิทยาคมเกี่ยวกับการจัดทรัพยากรการศึกษาในด้านบุคลากรการศึกษา ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการและด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาพบว่าด้านบุคลากรการศึกษาคือด้านที่ต้องรับภาระหน้าที่มากเนื่องจากปัญหาของบุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ด้านการเงินการจัดสรรด้านการเงินยังไม่เพียงพอต่อความต้องการเนื่องจากการระดมทรัพยากรของโรงเรียนยังไม่ร้อยละส่งผลให้ทรัพยากรการเงินมีจำนวนจำกัด ด้านวัสดุอุปกรณ์ในด้านการเรียนการสอนยังมีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่นปากกาไวท์บอร์ด เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ด้านการจัดการยังมีระบบการจัดการขั้นตอนในการดำเนินงานบางอย่างมีความสับสนยังเข้าใจไม่ตรงกันทำให้การดำเนินงานเป็นไปไม่ได้ซ้ำ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาครูยังมีการใช้และผลิตสื่อด้านเทคโนโลยีน้อย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนยังคงมีปัญหาจากทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยศึกษาจากผู้ปฏิบัติคือ ครูว่ามีความคิดเห็นต่อการจัดทรัพยากรการศึกษาภายในโรงเรียนอย่างไร เนื่องจากครูนั้นเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานโดยตรงในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม เพื่อผลการวิจัยครั้งนี้จะได้เป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและระดับการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 63 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ สถานภาพเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนในด้านบุคลากรทางการศึกษา การเงิน วัสดุอุปกรณ์ การจัดการและเทคโนโลยีทางการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง องค์ประกอบที่ช่วยให้การจัดการศึกษาดำเนินไปได้โดยสะดวก ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา การเงิน วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ เทคโนโลยีทางการศึกษา

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ การดำเนินงานของโรงเรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์ก็เพราะบุคลากรทางการศึกษา ที่จะนำทรัพยากร

อื่น ๆ มาประยุกต์ให้ภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การนำหลักสูตรมาใช้ในงานวิชาการให้บรรลุภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ

การเงิน หมายถึง เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินอื่นของโรงเรียน การจัดทำบัญชีเงิน การควบคุมการใช้จ่ายเงิน การจัดซื้อจัดจ้าง การรับบริจาค การขอรับบริจาค และการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเงิน

วัสดุอุปกรณ์ หมายถึง สื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์ หนังสือ หลักสูตร คู่มือครู กระดานดำ โต๊ะม้านั่ง ห้องเรียน ห้องประกอบอื่น ๆ การลงบัญชีพัสดุ การทำทะเบียนคุมครุภัณฑ์ สไลด์ เครื่องคอมพิวเตอร์ วีดีโอและเครื่องฉายแผ่นใส

การจัดการ หมายถึง กระบวนการบริหาร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประชุม การรักษาวินัยในหน่วยงาน การรักษาความสามัคคี การร่วมกิจกรรมชุมชน การวางโครงการ การวางแผนพัฒนาโรงเรียน การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การมอบหมายงาน การประเมินผลโครงการ การปฏิบัติตามนโยบาย และการจัดบรรยากาศในโรงเรียน

เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง วิทยุโรงเรียน โทรทัศน์เพื่อการศึกษา คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน ห้องปฏิบัติการทางภาษา การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบบทเรียน การวิจัยทางการศึกษา ศูนย์การเรียนการสอนแบบเป็นทีม แฟ้มผลงานสะสม และการสอนแบบยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

โรงเรียนสมุทรพิทยาคม หมายถึง โรงเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนและแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตอำเภอ บางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือ

1. ทำให้ทราบสภาพจริงและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ทั้งนี้เพื่อโรงเรียนสมุทรพิทยาคมจะได้นำไปใช้ในการวางแผนในการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ต่อไป

2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ในการวางแผนการจัดสรรทรัพยากรให้กับโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยได้ใช้แบบสอบถามของนายวิทย์ชัย ล้อมวงศ์ ซึ่งทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสาร และงานวิจัยมาเป็นกรอบแนวคิดไว้แบบที่ 2 มาเป็นแนวทางในการวิจัยในเรื่องการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้วย โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากรทางการศึกษา ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการ และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการจัดทรัพยากรการศึกษา
2. บริบทของโรงเรียนสมุทรพิทยาคม
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีการจัดทรัพยากรการศึกษา

เมื่อหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับทรัพยากรมาแล้วผู้บริหารจะต้องมีการจัดสรรทรัพยากรตามเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพจึงมีแนวคิดและทฤษฎีเพื่อสนับสนุนการจัดทรัพยากรการศึกษาดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2532 : 19) ได้ให้แนวคิดว่าภายใต้ความจำกัดของทรัพยากรและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในอนาคต องค์กรและหน่วยงานจึงต้องพยายาม ในการกำหนดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติจัดทำเพื่อให้ตอบสนองต่อภารกิจตอบสนองต่อปัญหา และความต้องการให้ได้ผลดีที่สุดด้วยวิธีการที่เหมาะสมที่สุด มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมุ่งความสำเร็จและการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญและการวางแผน เป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง ของการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป็นงานที่สำคัญยิ่งในกระบวนการบริหาร และการจัดการของหน่วยงานและระบบการบริหารทั้งระบบ รายละเอียดที่แสดงไว้ในแผนจะเป็นเค้าโครง ของสิ่งที่จะต้องปฏิบัติจัดทำในอนาคตเป็นกิจกรรมที่คาดหวังว่าจะต้องปฏิบัติ เค้าโครงการทำงานและรายละเอียดต่าง ๆ นั้น เป็นผลมาจากการค้นหาและกำหนดวิธีการในอนาคต เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือเป็นประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการวางแผนดังนี้

ทฤษฎีของการวางแผนนั้น นับได้ว่าเป็นศาสตร์ในเชิงสหวิทยาการ เนื่องจากเป็นศาสตร์ที่เกิดจากแนวความคิดของหลากหลายสาขา โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของควมมีเหตุมีผล ในอดีตนั้นการวางแผนจะเน้นในมิติของนโยบายและเนื้อหาต่อมาจึงได้เน้นที่วิธีการและปัจจุบันได้ให้ความสนใจไปที่ทั้งนโยบาย เนื้อหาและวิธีการในการวางแผน โดยอาศัยทัศนะของนักวิชาการหลายท่านเช่น

เมเยอร์ (Mayer, 1985) เฮอเบิร์ทและเดวิด (Herbert and David, 1989) และแคมฮิส (Camhis, 1979) การวางแผนสามารถจำแนกได้ในสองแนวทางดังนี้

1. การวางแผนอย่างสมเหตุสมผล (Rational Planning) เป็นลักษณะการวางแผนของลัทธิทุนนิยม ซึ่งมีสาระสำคัญที่เชื่อว่า แต่ละบุคคลจะมีเหตุผลของตนเอง ซึ่งหากทุกคนมีเหตุผลที่ดีสังคมก็จะดีด้วย นอกจากนี้ กิจกรรมของมนุษย์นั้นมีความสามารถที่จะปรับเข้าหากันได้ แต่ต้องกระทำตามหลักของเหตุและผลรวมทั้งมีการประยุกต์วิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้ให้เหมาะสม โดยความสมเหตุสมผลที่เป็นพื้นฐานของการวางแผนตามแนวทางนี้สามารถจำแนกได้ 2 ประเภทคือ

1.1 ความสมเหตุสมผลแบบตลาด (Market Rationality) เป็นการมองเหตุผลของแต่ละคนโดยเป็นการนำความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการ และเป้าหมายเข้าไว้ด้วยกัน และเป้าหมายเองจะเป็นตัวกำหนดว่าจะสนใจในเรื่องใด จากนั้นจะกำหนดวิธีการว่าคืออะไร นอกจากนี้ ยังคำนึงถึงตัวเองเป็นด้านหลัก เมื่อตนเองได้รับการตอบสนองความต้องการแล้ว จึงค่อยไปมองการตอบสนองที่จะมีต่อสังคม

1.2 ความสมเหตุสมผลทางสังคม (Social Rationality) เป็นการมองเหตุผลของสังคมส่วนรวมเป็นด้านหลักและเป็นส่วนสำคัญ แนวการมองนี้เกิดขึ้นนับแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 แล้ว โดยเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาก่อนบุคคล โดยเป็นการรวบรวมความสนใจและความสำคัญของแต่ละบุคคลมาเป็นความเห็นของส่วนรวมเป็นหลัก

2. การยึดถือแนวเดิมและเพิ่มส่วน (Incrementalism) เป็นลักษณะลัทธิสังคมนิยม ที่มองด้านการตัดสินใจเป็นหลักสำคัญ โดยได้ให้ความสำคัญกับคุณค่าและค่านิยมรวมทั้งเป้าหมายให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อนำมาวางเป็นนโยบายที่เป็นตัวกำหนดเครื่องมือที่จะนำไปสู่เป้าหมายและเน้นว่า ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจจะเป็นคนเลือกนโยบาย โดยมีการประเมินผล ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญและการประเมินผลนี้เองนับเป็นส่วนที่แตกต่างจากความสมเหตุสมผล

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2537 : 45-46) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรว่าแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพคือความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และความเป็นธรรมคือการจัดสรรทรัพยากรหรือการแบ่งปันสินค้าและบริการ โดยคำนึงถึงความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ถือได้ว่าเป็นหลักสำคัญในการจัดสรรทรัพยากร การศึกษาและได้กล่าวถึงบทบาทความสำคัญของทรัพยากรไว้ด้วยกัน 2 ด้าน คือ ด้านปริมาณและด้านคุณภาพ

1. ด้านปริมาณ ปริมาณของทรัพยากรมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรม ถ้าหากทรัพยากรมีเพียงพอการดำเนินกิจกรรมขององค์กรจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงข้ามถ้าหากปริมาณของทรัพยากรมีไม่เพียงพอการดำเนินงานของกิจกรรมจะไม่สามารถมีประสิทธิภาพได้

1.2 ประสิทธิภาพของกิจกรรม ถ้าหากปริมาณของทรัพยากรนั้นมีไม่เพียงพอการดำเนินกิจกรรมก็อาจจะไม่บรรลุเป้าหมายได้ ถ้าหากการดำเนินกิจกรรมเหมือนกับการวิ่งของรถยนต์ ซึ่งจะต้องใช้น้ำมัน ถ้าหากน้ำมันมีไม่เพียงพอรถยนต์ก็ไม่สามารถวิ่งถึงจุดหมายได้ การดำเนินกิจกรรมขององค์กรก็เช่นกัน ถ้าหากขาดทรัพยากรหรือทรัพยากรไม่เพียงพอแล้วการดำเนินกิจกรรมก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายหรือมีประสิทธิภาพได้

1.3 การเลือกกิจกรรมที่จะปฏิบัติ ปริมาณจะเป็นตัวกำหนดในการเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม ในการดำเนินกิจกรรมตามความเป็นจริงนั้นกิจกรรมจะเป็นตัวกำหนดทรัพยากร แต่ในบางกรณีทรัพยากรจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมเนื่องจากข้อจำกัดของทรัพยากรและความจำเป็นที่จะต้องดำเนินกิจกรรมให้บรรลุหรือสำเร็จภายในเวลาที่จำกัด

2. ด้านคุณภาพ โดยคุณภาพของทรัพยากรมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์กรมีนัยคล้ายคลึงกับปริมาณของทรัพยากรดังที่ได้กล่าวมาแล้วคือ

2.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรม คุณภาพของทรัพยากรนั้นจะมีผลต่อประสิทธิภาพของกิจกรรมค่อนข้างสูงในบางครั้ง แม้ทรัพยากรจะมีจำนวนมากแต่ถ้าหากเป็นทรัพยากรที่ปราศจากคุณภาพการดำเนินกิจกรรมก็ปราศจากประสิทธิภาพได้ เช่น ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ถ้าหากโรงเรียนมีครูที่ความรู้ความสามารถสูง การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนนั้นก็บรรลุเป้าหมายคือ สัมฤทธิ์ผลของนักเรียนสูง

2.2 ประสิทธิภาพของกิจกรรม ประสิทธิภาพของกิจกรรมหรือที่เรียกว่าประสิทธิภาพขององค์กร มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับคุณภาพของทรัพยากร ถ้าหากการดำเนินกิจกรรมใดทรัพยากรมีคุณภาพไม่ดี ประสิทธิภาพอาจจะมีแต่จะค่อนข้างต่ำกว่าการมีทรัพยากรที่มีคุณภาพสูง

2.3 คุณภาพของกิจกรรม คุณภาพของกิจกรรมมีความสัมพันธ์เป็นอย่างมากกับคุณภาพของทรัพยากร ถ้าหากการดำเนินกิจกรรมใดได้ทรัพยากรที่มีคุณภาพสูงคุณภาพของกิจกรรมก็จะดีไปด้วย จากตัวอย่างการจัดการเรียนการสอน ถ้าหากได้ผู้สอนซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณวุฒิประสบการณ์สูงก็จะทำให้ผู้สอนสามารถคิดหาวิธีการสอนที่ดีที่เหมาะสมกับผู้เรียนอื่นจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จไปด้วย

สรุป มานัสสุดี (2548 : 4-5) ให้แนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดสรรทรัพยากรว่าการที่สังคมมีทรัพยากรไม่เพียงพอกับความต้องการมนุษย์ ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการที่จะใช้ทรัพยากรที่ขาดแคลนอย่างไรจึงจะบำบัดความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่สิ้นสุดเราถือว่าเป็น

ปัญหาของเศรษฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรที่ขาดแคลนเพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์ เมื่อต้องการบำบัดความต้องการของมนุษย์ แต่มนุษย์ต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนซึ่งเกิดจากความไม่สมดุลกันระหว่างความต้องการและทรัพยากร ทำให้มนุษย์จะต้องทำการตัดสินใจเลือกที่จะใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดไปในทางที่ประหยัดและเป็นประโยชน์ที่สุดหรือตามความต้องการของสังคมมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามของลีออนเนล รอบบินส์ (Lionel Robbins อ้างถึงในมหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548 : 4-5) ว่าเศรษฐศาสตร์เป็นแขนงหนึ่งของสังคมศาสตร์ที่ศึกษาถึงการเลือกหนทางที่จะใช้ปัจจัยการผลิตอันมีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์อันมีอยู่มากรายนับไม่ถ้วน จากความหมายนี้เราทราบว่าทรัพยากรซึ่งสามารถนำมาผลิตสินค้าและบริการเพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์ได้นั้นมีจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นเพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์ได้มากที่สุด จึงจำเป็นต้องศึกษาวิธีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดที่สุด หรือให้สูญเปล่าน้อยที่สุดเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ให้ได้มากที่สุด

บัณฑิต ผังนิรันดร์ (2548 : 25) ได้ให้ความเห็นว่าการศึกษากลับมาเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จะมีประโยชน์ในการช่วยอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่สังเกตเห็นและช่วยในการคาดคะเนหรือทำนายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง ซึ่งจะทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่เป็นการศึกษาในวิชาเศรษฐศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2550 : ออนไลน์) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาว่าการที่คณะผู้บริหารโรงเรียนมีอิสระในการควบคุมและจัดการทรัพยากรทางการศึกษาทำให้เกิดการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นจึงสนับสนุนวิธีการที่มีการจัดสรรเงินและกระจายอำนาจการจัดการไปให้แก่โรงเรียน ดังที่เรียกว่า Delegated Funding สำหรับกระบวนการวางแผนและการจัดทรัพยากรทางการศึกษาที่ดีนั้น จะต้องมีการคาดการณ์ล่วงหน้าและการระบุความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของงานให้ชัดเจน ต้องมีแผนการเงินและมีการปฏิบัติตามแผนและมีการติดตามประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวปฏิบัติการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ดังนี้

1. สถานศึกษาสามารถระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่เป็นกิจกรรมเพิ่มเติมจากหลักสูตรการเรียนการสอนตามปกติได้ เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือบริการอื่นเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียน

2. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

3. สถานศึกษาต้องเสนอโครงการในการระดมทรัพยากรเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. สถานศึกษาจะต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงค่าใช้จ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ และค่าใช้จ่ายแต่ละโครงการที่จะขอให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับภาระตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละสถานศึกษา

5. การใช้จ่ายทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นที่ได้รับจากการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จะต้องสอดคล้องกับโครงการที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. ให้สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเปิดเผยให้ทราบโดยเปิดเผย

7. การรับบริจาคนอกเหนือจากโครงการในการระดมทรัพยากร ให้หัวหน้าสถานศึกษาดำเนินการได้ตามระเบียบและคำสั่งของทางราชการ ทั้งนี้ต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของผู้บริจาคและไม่เป็นไปเพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์หรือเงื่อนไขใดใดกับทางราชการ

8. สถานศึกษาต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริจาคได้ทราบว่าสามารถนำไปเสร็จรับเงิน (ใส่ชื่อและนามสกุลของผู้ปกครองของนักเรียน) ที่บริจาคให้แก่สถานศึกษาไปยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีได้ตามประกาศของอธิบดีกรมสรรพากร

ดังนั้น การจัดทรัพยากรการศึกษา คือการจัดสรรหรือแบ่งปันทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยใช้แนวคิดของเศรษฐศาสตร์ และผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีอิสระในการควบคุมและจัดการทรัพยากรทางการศึกษาโดยใช้แนวคิดประสิทธิภาพและความเป็นธรรมทำให้เกิดการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ความจำเป็นในการบริหารจัดการทรัพยากร

ในการบริหารของหน่วยงานต่าง ๆ ยังขาดความรอบคอบในการใช้ทรัพยากรของตนที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น การบริหารทรัพยากรจึงมีความจำเป็นหรือเป็นเครื่องมือของหน่วยงานดังนี้ (ปรีชา คัมภีรปภรณ์, 2536 : 12-13)

1. เพื่อสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมของทุกกิจกรรมจำเป็นต้องได้รับทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัสดุหรือสิ่งอื่น ๆ ถ้าหากไม่มีทรัพยากรแล้วการดำเนินกิจกรรมก็ไม่ได้สามารถดำเนินไปได้ หรือถ้าหากได้รับทรัพยากรไม่เพียงพอกิจกรรมหรือภารกิจที่ดำเนินนั้น อาจจะทำได้แต่ไม่สามารถจะได้ผลดีได้ เช่น ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนถ้าหากโรงเรียนได้รับ

การจัดสรรคน เงินและวัสดุการศึกษาน้อย โรงเรียนสอนได้สามารถดำเนินงานได้แต่ผลที่ได้รับจะไม่ดี เท่ากับได้รับคน วัสดุและเงินอย่างเพียงพอ

2. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานของการจัดสรรทรัพยากรให้แก่หน่วยงานนั้นบางครั้งจะเป็นไปเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงาน โดยการพยายามจัดหาทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพสูงในการทำงาน ได้แก่ การจัดสรรเทคโนโลยีสูงในการทำงานไปให้ เช่น การจัดการเครื่องคอมพิวเตอร์ไปให้แทนเครื่องพิมพ์ดีด หรือจัดเครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้าให้แทนเครื่องพิมพ์ดีดธรรมดา เป็นต้น

3. เพื่อเป็นการควบคุมการดำเนินงานขององค์การหรือผู้ที่ได้รับผิดชอบการบริหารทรัพยากรในบางครั้งก็เป็นไปเพื่อควบคุมการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทำหรือดำเนินงานเฉพาะในภารกิจที่มอบหมายหรือกระทำการกิจในช่วงเวลาที่กำหนด ตัวอย่างนี้ จะเห็นได้ในการบริหารทรัพยากรเงินที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจะจัดสรรทรัพยากรให้เป็นงวด ๆ เพื่อการดำเนินกิจกรรมแทนการให้งบประมาณทั้งหมดของแผนงานหรือโครงการ

4. เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมใหม่ ๆ การบริหารทรัพยากรนอกจากจะเป็นการบริหารเพื่อให้หน่วยงานดำเนินกิจกรรมปกติธรรมดาของหน่วยงานแล้วยังเป็นการบริหารทรัพยากรเพื่อแสวงหาความคิดใหม่ ๆ คำตอบใหม่ ๆ ด้วยเช่น ในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อโครงการทดลอง โครงการวิจัยต่าง ๆ เป็นต้น

5. เพื่อเป็นการกระจายทรัพยากร ความต้องการของทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ นั้นมีมากกว่าทรัพยากรที่มีอยู่ ดังนั้นการบริหารทรัพยากรขั้นตอนหนึ่งคือ การจัดสรรทรัพยากรจึงมีความจำเป็นมากที่จะต้องนำมาใช้ เพื่อกระจายทรัพยากรไปยังหน่วยงานที่มีความต้องการจริง ๆ ทั้งนี้ โดยอาศัยเกณฑ์ต่าง ๆ ในการบริหารเช่น เกณฑ์ความรีบด่วนของงาน เกณฑ์ความสอดคล้องกับนโยบายหรือภารกิจหลักและเกณฑ์ความจำกัดของทรัพยากร เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ความจำเป็นในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรม เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน เป็นการควบคุมการดำเนินงานขององค์การ เป็นการส่งเสริมกิจกรรมใหม่ ๆ เป็นการกระจายทรัพยากร ซึ่งความจำเป็นเหล่านี้เกิดเนื่องจากการมีทรัพยากรที่จำกัดจึงต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากร

หลักในการบริหารจัดการทรัพยากร

การบริหารทรัพยากรจะต้องมีหลักการและวิธีการในการบริหารเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานนั้น หลักในการบริหารทรัพยากรอย่างกว้าง ๆ โดยภาพรวมมี 3 ประการ คือ ความเสมอภาค ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ดังนี้

(ปรีชา คัมภีรปกรณ, 2536 : 14-15)

1. หลักความเสมอภาค ในการบริหารทรัพยากรนั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรรทรัพยากร จะต้องถือหลักนี้อย่างเคร่งครัด โดยที่ความเสมอภาคในที่นี้จะเน้นความเสมอภาคในด้านคุณภาพมากกว่าความเสมอภาคในด้านโอกาส ความเสมอภาคในด้านคุณภาพเป็นการตอบคำถามว่าจะบริหารอย่างไรจึงจะทำให้หน่วยงานหรือองค์กรและผู้รับบริการจะได้รับบริการที่มีคุณภาพเท่าเทียมกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา

2. หลักประสิทธิภาพ ในการบริหารทรัพยากรสิ่งที่ต้องคำนึงไว้ให้มากที่สุดในขณะที่ทรัพยากรมีจำกัดได้แก่การมีประสิทธิภาพ ความมีประสิทธิภาพในการบริหารนี้จะรวมทั้งประสิทธิภาพในการจัดสรร ประสิทธิภาพในการใช้ เป็นต้น ผู้บริหารในฐานะที่รับผิดชอบในการบริหารทรัพยากรทั้งปวง จะต้องพิจารณาหาแนวทางในการบริหารว่าในขณะที่มีทรัพยากรจำกัดนั้นจะใช้ทรัพยากรอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด การใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพนี้จะรวมทรัพยากรทุกประเภททั้ง คน เงิน วัสดุ อาคารสถานที่หรือแม่ที่ดิน

3. หลักประสิทธิผล ในหลักการดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงานก็คือการบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่กำหนดไว้ การใช้หรือการบริหารทรัพยากรก็คือการพยายามหาสิ่งมาช่วยเหลือสนับสนุนให้การดำเนินงานของกิจกรรมต่าง ๆ บรรลุเป้าหมาย งานบางงานของหน่วยงานต้องล้มเหลวลงเพราะขาดทรัพยากร ตัวอย่างในสถานศึกษาจะเห็นได้ชัดเจน เช่น โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบางโรงเรียนประสบความสำเร็จค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะผู้บริหารได้บริหารผู้รับผิดชอบไว้ โดยเฉพาะมีอุปกรณ์และวัสดุในการจัดทำเรียบร้อยและถูกต้องตามความต้องการ

กล่าวโดยสรุปในการบริหารทรัพยากรจะต้องมีหลักการบริหาร คือความเสมอภาคด้านคุณภาพ ความมีประสิทธิภาพในการบริหารและการบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการบริหารให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ

ความหมายของทรัพยากรการศึกษา

ทรัพยากรการศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาโดยผู้บริหารจะต้องจัดทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงมีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2550 : ออนไลน์) กล่าวว่าทรัพยากรทางการศึกษามีความหมาย 2 ลักษณะคือ

ทรัพยากรทางการศึกษาในความหมายที่แคบคือ ปัจจัยนำเข้าที่นำไปใช้เพื่อจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทภายในสังคม ปัจจัยนำเข้านี้ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปของเงินงบประมาณทั้งด้านรายจ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประจำ เช่น เงินเดือนและค่าตอบแทน ค่าใช้จ่ายวัสดุอุปกรณ์กับรายจ่ายด้านการลงทุน

ทรัพยากรทางการศึกษาในความหมายที่กว้างคือปัจจัยนำเข้าและปัจจัยกระบวนการจัดการในการแปรเปลี่ยนปัจจัยนำเข้านั้นให้บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พิจารณาในด้านนี้ทรัพยากรทางการศึกษาจึงไม่จำกัดอยู่เฉพาะงบประมาณทางการศึกษา หากรวมถึงการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถในการดึงและระดมทรัพยากรกำลังในสังคมเข้ามาสนับสนุนส่งเสริมเกื้อหนุนการศึกษาในรูปลักษณะต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเงิน หรืออุปกรณ์ หรือเวลาที่จัดเป็นการให้โอกาสทางการศึกษาทั้งในด้านของสละเวลามาให้บริการทางการศึกษาจากบุคคลภายในสังคมซึ่งมิใช่ครู-อาจารย์ประจำ นอกจากนี้ทรัพยากรทางการศึกษายังหมายรวมถึงทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องทั้งในทางตรงและทางอ้อมกับการให้บริการทางการศึกษา ตลอดจนคลื่นวิทยุ โทรทัศน์ ดาวเทียม อินเทอร์เน็ตที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาด้วย

สงบ ประเสริฐพันธุ์ (2550 : ออนไลน์) กล่าวว่าทรัพยากรทางการศึกษาในทัศนะใหม่ คือทรัพยากรที่นำมาใช้ในการศึกษาทุกชนิดทุกประเภทที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียนเพื่อสร้างการเรียนรู้ ซึ่งทรัพยากรหรือปัจจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ อาจสรุปถึงทรัพยากรทางการศึกษาในทัศนะใหม่ได้ดังนี้

ประการที่ 1 ความรัก ความหวัง ความห่วงหาอาทรที่ผู้ใหญ่พึงมีต่อเด็ก พระศาสดาของทุกศาสนาล้วนแต่ส่งเสริมให้คนมีความรักซึ่งกันและกันเพราะความรักคือยาวิเศษที่สามารถรักษาเยียวยาความทุกข์ของคนได้ การบริหารแบบสตรีเพศที่เน้นความรักความอบอุ่นในโรงเรียนกำลังเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประการที่ 2 แรงจูงใจ (Levin, 1994) ให้แนวคิดที่ว่า แรงจูงใจที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการที่นักเรียนจะทุ่มพลังงานทั้งกายและจิตใจ ตลอดจนเวลาที่พวกเขามีให้กับกิจกรรมการเรียนในโรงเรียน ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อพวกเขา ความจริงแล้วการศึกษาเป็นเรื่องของนักเรียนโดยเฉพาะ ดังนั้นถ้าเราสามารถเพิ่มความพยายามในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ครูบาอาจารย์และผู้บริหารในโรงเรียนคงจะชื่นใจที่เห็นผลลัพธ์ที่ดีกว่าอย่างไม่ต้องสงสัย ความพยายามที่มีมากขึ้นและความมานะมุ่งมั่นที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเป็นผลลัพธ์ทางการศึกษาที่สำคัญมาก เพราะเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาอยู่ที่การสร้างให้นักเรียนเป็นคนที่เกิดแรงจูงใจในการเรียนจากภายในตนด้วยตนเอง ดังนั้นการบริหารจัดการภายในโรงเรียนที่คำนึงการสร้างบรรยากาศที่ดีต่อนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการดังกล่าวสามารถสร้างแรงจูงใจสูงสุดให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนควรกระทำ

ประการที่ 3 เวลา เป็นที่รับรู้กันดีว่าเวลามีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนแต่ละคนต่างที่จะต้องการเวลาที่ต่างกันในการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ (Levin, 1994) ดังนั้นการ

บูรณาการความคิดเรื่องเวลากับกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องให้ความสนใจและเป็นเรื่องน่ายินดีที่ผู้บริหารโรงเรียนหลายโรงเรียนตระหนักในเรื่องนี้และได้พยายามบริหารเวลาโดยไม่เอาวิชาเป็นตัวตั้งแต่เอาชีวิตหรือประสบการณ์ของนักเรียนเป็นตัวตั้ง

ประการที่ 4 การจัดนักเรียน ในการมองทรัพยากรการศึกษาในแนวคิดใหม่ประการที่ 4 คือ เรื่องของการจัดนักเรียนเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ เป็นธรรมเนียมที่โรงเรียนมักจะแบ่งนักเรียนตามอายุ ในแต่ละห้องจะมีจำนวนเท่า ๆ กัน

ประการที่ 5 ครอบครัวยุคใหม่และชุมชน นักการศึกษาต่างให้การยอมรับกันว่าพฤติกรรมของนักเรียน วิธีการเรียนรู้ การแสดงออกความเป็นคนรับผิดชอบหรือไม่ของนักเรียน ล้วนมีผลอย่างมากจากภูมิหลังของนักเรียน ครอบครัวยุคใหม่และสภาพชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ (Coleman, 1987) สถิติที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนอันเนื่องมาจากการประสบความล้มเหลวทางการเรียนเนื่องมาจากครอบครัวยากจนและจากการอาศัยอยู่ในชุมชนที่แตกแยกเป็นปรากฏการณ์ที่ชัดเจน สภาพความยากจนมีผลโดยตรงต่อผลการเรียนของนักเรียนมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ

สรุปได้ว่า ทรัพยากรทางการศึกษา คือ ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการจัดการในการแปรเปลี่ยนปัจจัยนำเข้านั้นให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยครอบคลุมถึงทรัพยากรที่นำมาใช้ในการศึกษาทุกชนิดทุกประเภทที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียนเพื่อสร้างการเรียนรู้ ซึ่งทรัพยากรหรือปัจจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทภายในสังคม

ประเภทของทรัพยากรการศึกษา

การแบ่งประเภทของทรัพยากรนั้นขึ้นอยู่กับว่าจะใช้เกณฑ์หรือแนวคิดอะไรเป็นการแบ่งจึงมีผู้ให้เกณฑ์และแนวคิดในการแบ่งดังนี้

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2534 : 42-43) เสนอแนวคิดการแบ่งทรัพยากรพื้นฐานตามแนวคิดทางการบริหารแตกต่างกันออกไปหลายแนวคิดคือ แนวคิดแรก กล่าวว่าทรัพยากรในการบริหารที่สำคัญมีอยู่ 4 ประการที่รู้จักในนามของ 4M's อันได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของและการจัดการ แนวคิดที่สองคิดว่าทรัพยากรพื้นฐานของการบริหารนั้นมีเพียง 3 ประการ หรือที่เรียกว่า 3M's ซึ่งประกอบด้วย คน เงิน และการจัดการ โดยคิดว่าเมื่อมีเงินและสามารถจัดซื้อจัดหาวัสดุได้ แนวคิดที่สาม เป็นแนวคิดทางฝ่ายธุรกิจเอกชนโดยแบ่งทรัพยากรในการดำเนินงานออกเป็น 6 ประเภท ที่เรียกว่า 6M's ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุสิ่งของ วิธีการ ตลาด และเครื่องจักรกล

เบนเดอร์ (Bender, 1983 : 6-7) ได้แบ่งทรัพยากรเพื่อดำเนินกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ออกเป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ

1. ทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกระดับ

2. ทรัพยากรทางกายภาพ ประกอบด้วย ที่ดิน เครื่องอำนวยความสะดวก เครื่องมือ วัสดุ หรือพลังงาน

3. ทรัพยากรการเงิน ได้แก่ เงินและสิ่งอื่น ๆ ที่สามารถใช้แทนเงินได้

4. ข้อเสนอเทศ ประกอบด้วย ข้อมูล ความรู้ ทัศนคติ อุปกรณ์

ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้นการจัดการศึกษามีทรัพยากรพื้นฐาน คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ

จากการจัดจำแนกประเภทของทรัพยากรข้างต้นผู้วิจัยได้กำหนดทรัพยากรการศึกษาออกเป็น 5 ประเภท คือ บุคลากรการศึกษา การเงิน วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ และเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

บุคลากรทางการศึกษา

บุคลากรทางการศึกษา คือ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญมากที่สุดและยุ่งยากมากที่สุดเช่นกันเมื่อเทียบกับทรัพยากรอื่น ๆ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจะพบคำใหม่ว่า Human Resource ซึ่งหมายถึงทรัพยากรมนุษย์เป็นสินทรัพย์ที่มีประโยชน์และคุณค่ายิ่งต่อองค์การถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งจะมีผลต่อการบริหารงานและการเพิ่มผลผลิตขององค์การ ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) เป็นบุคคลซึ่งมีความพร้อม มีความจริงใจและสามารถที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การหรือเป็นบุคคลในองค์การที่สามารถสร้างคุณค่าของระบบการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ดังนั้นองค์การจึงมีหน้าที่ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้ปฏิบัติงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งต้องให้การวางแผนเชิงกลยุทธ์ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์เข้ามาช่วย จึงมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ดังนี้

พารนส์ (H.S. Parncs อ้างถึงใน สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์, 2530 : 8-9) กล่าวว่า ทรัพยากรมนุษย์มีความหมายอยู่ 2 ประการ ประการแรกนั้นเป็นความหมายในแนวแคบ ซึ่งหมายถึงปัจจัยการผลิตที่เป็นมนุษย์โดยเทียบได้กับทรัพยากรธรรมชาติหรือทรัพยากรประเภททุน ประการที่สองเป็นความหมายในแนวกว้าง หมายถึงมนุษย์โดยไม่จำกัดบทบาทเศรษฐกิจและสังคมว่าจะเป็นผู้บริโภคหรือผู้ผลิต หรือเป็นใครมาจากไหน

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2535 : 37-43) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลไว้ 2 ระบบคือระบบอุปถัมภ์ มีชื่อเรียกอย่างอื่นอีกหลายชื่อ เช่น ระบบซุ่มเลี้ยง ระบบเล่นพวกและระบบชอบพอเป็นพิเศษ เป็นระบบดั้งเดิมโดยมีต้นกำเนิดมาจากประเทศจีนตามระบบนี้ใช้วิธีทางเลือกสรรคนเข้ารับราชการ 3 วิธี คือ 1. ระบบสืบสายโลหิต 2. ระบบแลกเปลี่ยน 3. ระบบชอบพอเป็นพิเศษ และอีกระบบคือ ระบบคุณธรรม ในภาษาไทยมีชื่อเรียกหลายคำเช่น ระบบคุณวุฒิ ระบบคุณความดี

ระบบความรู้ความสามารถและระบบความดีความสามารถ วิธีการตามระบบนี้คือการเลือกสรรคนเข้าทำงานโดยใช้การสอบเป็นการประเมินความรู้ความสามารถของบุคคลที่มีคุณสมบัติครบด้านตามต้องการโดยไม่คำนึงถึงเรื่องการเมืองหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นสำคัญ ระบบนี้พัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นการจัดระบบอุปถัมภ์และเกิดขึ้นในประเทศเช่นเดียวกัน ในการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมมีหลักสำคัญ 4 ประการ คือ 1. หลักความเสมอภาค โดยมีความเสมอภาคใน 3 ด้าน คือ ความเสมอภาคในโอกาสเข้าทำงาน ความเสมอภาคในค่าตอบแทนและความเสมอภาคในการปฏิบัติงานในเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน 2. หลักความสามารถ 3. หลักความมั่นคง 4. หลักความเป็นกลางทางการเมือง สำหรับระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามระบบอุปถัมภ์นั้นส่วนใหญ่ถือว่าเป็นระบบที่ไม่ดี ทุกองค์การพยายามหลีกเลี่ยงและเน้นในการบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยยึดระบบคุณธรรมเป็นหลักการดำเนินงาน

ฮาร์บิสัน (Frederick H. Harbison อ้างถึงใน ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์, 2536 : 64) กล่าวว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นพลังงานทักษะ ความสามารถและความรู้ในตัวคนที่มีสมรรถนะในการนำมาหรือควรมานำมาใช้ในการผลิตสินค้าและการให้บริการที่เป็นประโยชน์อื่น ๆ ซึ่งคำนิยามดังกล่าวชี้ให้เห็นชัดถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์ในการทำงาน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและการบริหารอันมีผลต่อการพัฒนาสังคม การเมือง วัฒนธรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ธงชัย สันติวงษ์ (2542 : 47) ให้แนวคิดไว้ว่า ทรัพยากรมนุษย์ หรือ Human Resource เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางและลึกซึ้งมากและเมื่อประมาณยี่สิบปีที่แล้ว ศาสตราจารย์เรมอนด์ มิลล์ (Remond Miles) นักวิชาการแห่ง U.C.Berkly เป็นคนแรกที่ได้แยกแยะและเน้นเป็นพิเศษให้ต่างจากคำว่า Personal ด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นคำเก่าที่มีความหมายแคบเกินไป Personal หรือบุคคลนั้นขอบเขตจะแคบกว่า โดยเป็นเพียงการสนใจพิจารณาจัดหาคคนมาใช้ในระยะสั้นที่ตรงกับปัญหาความจำเป็นในการต้องใช้คนเพื่อการผลิตและการทำงานต่าง ๆ ที่มีอยู่เฉพาะหน้าขององค์การเท่านั้น ทรัพยากรมนุษย์คือปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับองค์การเพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของธุรกิจหรือการแพ้ชนะการแข่งขันเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะในยุคโลกาภิวัตน์นี้การเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นสูงมาก สภาวะการแข่งขันภายใต้โลกยุคใหม่ที่มีการค้าเสรีแบบไร้พรมแดนนั้นนับวันยิ่งก่อสถานการณ์ใหม่ที่ทำให้โฉมหน้าของการแข่งขันเปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยด้านเงินทุนที่เคยมีอิทธิพลสูงต่อการพัฒนาและการเติบโตของธุรกิจรวมทั้งเป็นปัจจัยที่ช่วยให้มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาสร้างความทันสมัยให้กับองค์การก็ตามแต่หากขาดซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้และมีจิตสำนึกที่ดีแล้วการสู้เผชิญการแข่งขันก็ทำได้ยากอีกทั้งโอกาสและแนวโน้มจากการพ่ายแพ้ก็มีได้มากด้วยเพราะการขาดทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ

นั้นจะทำให้ปัจจัยอื่น ๆ ได้รับความหมายไปในที่สุดเพราะหากพนักงานไม่เรียนรู้ ไม่มีการติดตามและพัฒนาให้ตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ คือ สภาพแวดล้อม การแข่งขันในธุรกิจอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการก้าวรุดหน้าของคู่แข่งโดยตรงแล้ว การเพลิงพลาและพ่ายแพ้การแข่งขันก็จะเกิดขึ้นทำให้การเจริญเติบโตขององค์การสะดุดหยุดอยู่กับที่ไม่สามารถเติบโตได้ในแบบที่ยั่งยืน

ไมเนอร์และเครน (Miner and Crane, 1995 : 5) กล่าวว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คือ กระบวนการของการพัฒนา ดัดแปลงและประเมินค่านโยบายกระบวนการรวมทั้งโปรแกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละองค์การ

สมชาย หิรัญกิตติ (2542 : 9) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้ดังนี้

1. ทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกระดับ
2. เป็นนโยบายและการปฏิบัติในการใช้ทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจเพื่อให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ขององค์การ

3. เป็นกิจกรรมที่ออกแบบเพื่อจัดหาความร่วมมือกับทรัพยากรมนุษย์ขององค์การ
4. เป็นหน้าที่หนึ่งขององค์การทำให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดจากการใช้พนักงานเพื่อให้บรรลุ

เป้าหมายขององค์การและเป้าหมายเฉพาะบุคคล

दनัย เทียนพุดมและคณะ (2541 : 4-5) ได้ให้ความหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้ว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์หมายถึงกิจกรรมด้านบริหารงานบุคคลกรพนักงานบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ครอบคลุมในภารกิจ 4 ด้าน คือ

1. ด้านสรรหาพนักงานเช่น การรับสมัคร การทดสอบ การสัมภาษณ์ การว่าจ้าง การบรรจุ และการทดลองปฏิบัติงานเป็นต้น

2. ด้านการพัฒนาซึ่งครอบคลุมถึงการพัฒนาพนักงาน (การฝึกอบรมและพัฒนา) การพัฒนาอาชีพและการพัฒนาองค์การ เป็นต้น

3. ด้านการรักษาพนักงานในส่วนของค่าตอบแทนความก้าวหน้าในตำแหน่ง การประเมินผลการปฏิบัติงาน สวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูล การสื่อสารสัมพันธ์ สุขอนามัยความปลอดภัยและแรงงานสัมพันธ์ เป็นต้น

4. ด้านการใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า เกี่ยวกับการวางแผนกำลังคน การออกแบบงาน การกำหนดตำแหน่ง การวิจัยและการตรวจสอบด้านทรัพยากรบุคคล เป็นต้น เพื่อให้ทรัพยากรบุคคลเกิดคุณค่าสูงสุด

สุนันทา เลานันท์ (2542 : 5) ได้ให้ความหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้ว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการตัดสินใจและการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลากรทุกระดับในหน่วยงานเพื่อให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ที่จะส่งผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์การกระบวนการต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้อง ได้แก่ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การวิเคราะห์งาน การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรมและการพัฒนาการประเมินผลการปฏิบัติงาน การจ่ายค่าตอบแทนสวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูล สุขภาพและความปลอดภัยพนักงานและแรงงานสัมพันธ์ การพัฒนาองค์การตลอดจนการวิจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น

เสถียรภาพ พันธุ์ไพโรจน์ (2543 : 149) มีแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร คือ การดำเนินการเป็นกระบวนการลูกโซ่ตั้งแต่นโยบาย กำหนดแผนงานอัตรากำลังคน การสรรหา คัดเลือกคนที่มีความสามารถเข้ามาทำงานในอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสม การวางโครงสร้างและกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการ การฝึกอบรมให้คนทำงานได้ทำงานเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่ง โยกย้าย การพัฒนาศักยภาพให้พนักงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องมีขวัญกำลังใจและมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในองค์กรมีความจงรักภักดีจนกระทั่งพ้นสภาพการเป็นพนักงานขององค์กร ทั้งนี้โดยการตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ใน 3 ประการคือ

1. ทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพย์สินขององค์กร มีค่าใช้จ่าย
2. ศักยภาพของมนุษย์ พัฒนาได้ไม่มีที่สิ้นสุด
3. ทรัพยากรมนุษย์ เป็นแหล่งที่สร้างเสริมและเพิ่มคุณค่าของผลผลิตและการบริหารขององค์กร

จิรัช จิรัชนิภาวรรณ (2544 : 20) ได้อธิบายความหมายของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์เดิมเรียกว่าการบริหารงานบุคคล (Personal) ก่อนหน้านั้นในช่วงต้นของทศวรรษ 1970 มีความพยายามที่เรียกว่าการใช้ประโยชน์ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Utilization) แต่ไม่ได้รับการยอมรับ นอกจากนี้การจัดการทรัพยากรมนุษย์ยังรู้จักกันภายใต้ชื่อว่าการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ (Managing of Human Resources) หรือการบริหารบุคคลากร (Personal Management) ทั้งหมดนี้เป็นแนวคิดและเทคนิคของการจัดการในเรื่องที่เกี่ยวกับคนหรือบุคคล โดยครอบคลุมบรรดากิจกรรม (Activities) เกี่ยวกับการจัดตำแหน่งงาน การรับสมัคร การคัดเลือก การฝึกอบรม การให้ค่าตอบแทนและการประเมินผล

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ภาควิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (2544 : 8) กล่าวว่า บทบาทการจัดการทรัพยากรมนุษย์หมายถึงการกำหนดหน้าที่หรือภารกิจและความรับผิดชอบของฝ่ายจัดการทรัพยากรมนุษย์ในด้านการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ด้านการสรรหาพนักงาน ด้านการ

พัฒนา ด้านการรักษาพนักงานและด้านการใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าให้ครบวงจรของงานทรัพยากรมนุษย์ (Total Human Resource Management System) ทั้งในระดับนโยบาย กลยุทธ์และการปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุภารกิจของการจัดการทรัพยากรมนุษย์

ณัฐรุพันธ์ เขจรนันท์ (2546 : 15) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคลากรหรือบุคคลที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับบุคลากรขององค์กร ร่วมกันใช้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการสรรหา การคัดเลือกและบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เข้าปฏิบัติงานในองค์กรพร้อมทั้งดำเนินการบำรุงรักษาและพัฒนาให้บุคลากรขององค์กรมีศักยภาพที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานและมีคุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Work Life : QWL) ที่เหมาะสมตลอดจนเสริมสร้างหลักประกันให้แก่สมาชิกที่ต้องพ้นจากการร่วมงานกับองค์กรให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขในอนาคต

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2546 : 2-9) ได้ให้ความหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์คือ กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนินการสรรหา คัดเลือกและบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้ปฏิบัติงานในองค์กรพร้อมทั้งสนใจการพัฒนาการบำรุงรักษาให้สมาชิกที่ปฏิบัติงานในองค์กรสามารถเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ เพื่อการทุ่มเทการทำงานให้กับองค์กรและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และได้กล่าวถึงเป้าหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์คือการมุ่งเพิ่มผลผลิตของคนในองค์กรที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ไม่ได้มุ่งความสำเร็จในตัวเองแต่เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในหน่วยงานอื่น เช่น จัดการฝึกอบรมพนักงานให้สามารถทันกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การจัดคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาทำงานในเวลาที่เหมาะสมต่าง ๆ ต้องการ เป็นต้น กิจกรรมของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรจึงเป็นการช่วยให้ฝ่ายบริหารองค์กรมีพนักงานหรือคนงานที่มีการพัฒนาใช้ประโยชน์ ประเมินค่า คงอยู่และทำงานที่กำหนดในจำนวนและมีมือตามที่ต้องการ ดังนั้นจึงสามารถแยกการบริหารทรัพยากรมนุษย์ได้ดังนี้

1. การวางแผนทรัพยากรมนุษย์นั้นเพื่อเป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงจำนวนและประเภทของพนักงานที่ต้องการในอนาคต
2. การสรรหาและคัดเลือก เพื่อให้ได้บุคคลประเภทที่ต้องการในเวลาที่ต้องการ
3. การฝึกอบรมและพัฒนาซึ่งรวมถึงการปฐมนิเทศพนักงานใหม่ การฝึกอบรมในการทำงาน การบรรจุเข้าทำงาน การโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่งและการเลิกจ้าง
4. การประเมินผลการทำงาน ซึ่งเป็นการประเมินผลพนักงานว่าได้ปฏิบัติงานได้ผลตามที่กำหนดหรือไม่ หากจำเป็นก็ต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมและมีผลต่อการให้ความดีความชอบด้วย

5. การจ่ายผลตอบแทนที่อยู่ในรูปของค่าจ้าง เงินเดือน สวัสดิการและสิ่งจูงใจต่าง ๆ ในการทำงาน รวมทั้งเงื่อนไขต่าง ๆ ตามกฎหมาย เช่น การประกันสังคม การจ่ายเงินทดแทน การป้องกันอันตรายในการทำงาน การจ้างค่าล่วงเวลา เป็นต้น

6. การแรงงานสัมพันธ์ โดยเป็นการกำหนดถึงนโยบายในการสร้างความสัมพันธ์กับพนักงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และหากพนักงานมีการจัดตั้งสหภาพแรงงานและมีก๊ารเรียกร้องก็จำเป็นต้องจัดความสัมพันธ์กับสหภาพแรงงานและจัดผู้เชี่ยวชาญในการเจรจาต่อรองเพื่อหาข้อยุติ

สรุปได้ว่า บุคลากรทางการศึกษาคือทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นพลังงานทักษะ ความสามารถ และความรู้ในตัวคนที่มีสมรรถนะในการนำมาเพื่อที่องค์กรจะได้นำมาจัดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ หรือการบริหารบุคคลโดยผู้บริหารจะต้องมีกระบวนการกระทำต่อบุคลากรในองค์การของตนโดยใช้ ศิลปะและกลยุทธ์ในการบริหารหรือเพื่อทำให้คนในองค์การของตนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มี ประสิทธิภาพ ทুমเทการทำงานให้กับองค์การและสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

การเงิน

เงิน หมายถึง งบประมาณแผ่นดิน เงินบำรุงการศึกษาและเงินรายได้อื่น ๆ เงินนับว่าเป็น ปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างดี ซึ่งเงินเป็นปัญหาหนักและเป็นปัจจัยสำคัญ ภารกิจการศึกษาเป็นภารกิจที่ใช้เงินมากที่สุด เพราะผู้รับบริการทางการศึกษา (นักเรียน) มีจำนวน มาก ต้องใช้งบประมาณมาก ในปัจจุบันงบประมาณทางการศึกษาอยู่ระหว่างร้อยละ 16-20 ของ งบประมาณทั้งหมด ดังนั้น การบริหารการศึกษาจึงต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความสามารถ จึงจะทำให้ การใช้งบประมาณเกิดประโยชน์สูงสุด จึงมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเงินดังนี้คือ

ปัญญา น้ำเพชร (2524 : 5) งานการเงินหมายความรวมถึง การรับเงิน การเบิกเงิน การ จ่ายเงิน การส่งเงิน การก่อกหนี้ผูกพัน การเก็บรักษาเงิน การจัดซื้อจัดจ้าง การลงบัญชีทางการเงิน การควบคุมเกี่ยวกับการเงิน งบประมาณ เงินนอกงบประมาณและเงินรายได้แผ่นดิน

แฮริส (Harris, 1960 : 161) การบริหารการเงินเป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดหา การใช้จ่าย การ บัญชี การบำรุงรักษา การจัดหน่วยงานและการดูแลรักษาเกี่ยวกับการเงินและวัสดุให้มีประสิทธิภาพ เพื่อบริการบุคลากรในโรงเรียนให้ปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถ

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์และจรินทร์ เทศวานิช (2536 : 143-144) ได้กล่าวถึงความสำคัญ ของงบประมาณโรงเรียนโดยสรุปดังนี้

1. เป็นเครื่องในการบริหารงานเป็นแผนงานการเงินที่มีการกำหนดรายรับและรายจ่ายของ งาน/โครงการต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าจึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้ใช้ งบประมาณเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน

2. เป็นเครื่องมือในการควบคุมนโยบายของหน่วยงานในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษา

3. เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าได้ดำเนินการไปตามแผนที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นการวัดความสามารถของผู้บริหารไปพร้อมกันหากจะพิจารณาในด้านปฏิบัติในการสนับสนุนงานอื่น ๆ

เทศ แก้วกลสิกรรม (2539 : 68) ได้ให้ความหมายของการบริหารการเงินโรงเรียนว่า หมายถึงการดำเนินการเพื่อให้การรับ การจ่าย การเก็บรักษาและการจัดทำเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงินของโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อยตามระเบียบและแนวปฏิบัติครบถ้วนเป็นปัจจุบัน

กิติมา ปรีดีดิลก (2522 : 57-60) และเทศ แก้วกลสิกรรม (2539 : 78-79) ให้หลักการบริหารงานการเงินโรงเรียนที่ผู้บริหารทุกระดับต้องคำนึงถึง ได้แก่

1. หลักสารัตถประโยชน์ (Utility Principle) ในการบริหารการเงินโรงเรียนนั้นจะต้องคำนึงถึงการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การใช้จ่ายใดที่มีลักษณะสิ้นเปลืองเกิดประโยชน์น้อยผู้บริหารต้องพยายามตัดทอนรายจ่ายไป

2. หลักแห่งความเพียงพอ (Adequacy Principle) โรงเรียนจะต้องใช้เงินที่มีอยู่หรือพยายามที่จะสรรหาเงินมาใช้จ่ายในโรงเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการทางการเงินของโรงเรียน

3. หลักแห่งเอกภาพ (Unity Principle) ในการบริหารงานคลังโดยทั่วไปนิยมการแยกรายการต่าง ๆ ออกจากกันและรวมกันไว้เป็นหมวดหมู่เดียวกันให้เป็นเอกภาพ เช่น แยกเป็นหมวดรายจ่าย หมวดรายรับ หมวดหนี้สิน เป็นต้น ในการบริหารการคลังโรงเรียนก็ควรแยกเป็นหมวดหมู่ตามไปด้วย เช่น แยกเป็นหมวดรายจ่าย แยกหมวดหมู่เก็บรักษาเพื่อก่อให้เกิดเอกภาพสำหรับการเงินของโรงเรียนและมีลักษณะสอดคล้องกับการบริหารการคลังของรัฐโดยส่วนรวม

4. หลักแห่งความสมดุล (Balance Principle) ในการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนจะต้องให้เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวมด้วยเนื่องจากหน้าที่รับผิดชอบของรัฐนั้นมีมากมาย ดังนั้นการทุ่มเงินส่วนใหญ่มาใช้ทางการศึกษาโดยไม่สมดุลกับรายจ่ายด้านอื่น ๆ ย่อมไม่เกิดผลดีอย่างแน่นอน ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาจะต้องพิจารณาในด้านของการประหยัดตลอดเวลาเพื่อก่อให้เกิดความสมดุลกับรายจ่ายของประเทศโดยส่วนรวมด้วย

5. หลักความเป็นธรรม (Equity Principle) ในการพิจารณาจัดสรรเงินใช้ในโรงเรียนควรพิจารณาตามความจำเป็นและความเหมาะสมตามหลักการแห่งเหตุผลอันแท้จริงสมควรพิจารณาจัดสรรเงินตามความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก

6. หลักแห่งความชัดเจนแจ่มแจ้ง (Clarity Principle) ในการจัดการเกี่ยวกับการเงินของโรงเรียนจะต้องทำให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจทุกอย่างอย่างแจ่มแจ้งเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามแนวทางเดียวกัน เช่นเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ การปฏิบัติ การจัดรายการคำนวณเงินที่ใช้จ่ายหรือได้มา เป็นต้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความสะดวกรวดในการพิจารณาการกำหนดรายการเป็นหมวดหมู่เพื่อให้เข้าใจง่ายและการคำนวณตัวเลขให้แน่นอนเป็นการสนับสนุนหลักการนี้เช่นเดียวกัน

7. หลักจารีตประเพณีนิยม (Conservative Principle) ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงินนั้นเรามักจะประพฤติปฏิบัติไปในทำนองเดียวกันและสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตและปัจจุบันเพื่อเป็นการทำให้เกิดความเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงวิธีการบ่อย ๆ โดยไม่จำเป็น นั้นอาจก่อให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามมิได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาอย่างไรเลย ระเบียบข้อบังคับบางอย่างจะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้ทันสมัยและทันเหตุการณ์อยู่เสมอด้วย

8. หลักสมานฉันท์ (Harmony Principle) การบริหารงานคลังจะต้องคำนึงถึงการขจัดข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยกิจการทุกอย่างเกี่ยวกับการคลังของโรงเรียนจะต้องได้รับการยอมรับจากทุกคนและไม่ขัดแย้งซึ่งกันและกัน และพยายามก่อให้เกิดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

9. หลักมนุษยธรรม (Humanitarian Principle) การบริหารงานการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ในสังคม เช่น การให้เงินเดือนที่ไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพที่เป็นอยู่ในสังคม ทำให้บุคลากรต่าง ๆ ไม่มีเงินหรือรายได้ในการที่จะเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ซึ่งอาจมีผลกระทบกระเทือนต่องานที่รับผิดชอบ

10. หลักความถูกต้องกับความเป็นจริง (Accuracy Principle) การบริหารการเงินของโรงเรียนจะต้องมีลักษณะเปิดเผยสามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ได้ตลอดเวลาและทุกรายการ

11. หลักการกำหนดเวลา (Annuity Principle) ในการบริหารงานคลังของโรงเรียนจำเป็นต้องกำหนดเวลาไว้ให้แน่นอน เพื่อสะดวกในการติดตามและประเมินผล โดยทั่วไปจะกำหนดไว้เป็นหนึ่งปีโดยให้สอดคล้องกับปีงบประมาณของไทยกำหนดให้อยู่ระหว่าง 1 ตุลาคมในปีปัจจุบันถึง 30 กันยายนปีถัดไป

12. หลักผลประโยชน์ตอบแทน (Benefit Principle) ในการบริหารการเงินของโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงผลตอบแทนที่ได้รับจากการใช้นั้น เพราะแหล่งที่มาของเงินในการดำเนินการของโรงเรียนคือภาษีของประชาชน การพิจารณาผลประโยชน์ตอบแทนนั้นเราต้องคำนึงถึงเงินที่ลงไปกับผลทางการศึกษาที่ได้มาว่ามีลักษณะการคุ้มทุนหรือไม่

13. หลักการคาดการณ์ล่วงหน้า (Foresight Principle) ในการบริหารการเงินผู้บริหารจะต้องรู้จักคาดการณ์ล่วงหน้าได้ถูกต้องเพื่อความรอบคอบในการปฏิบัติงาน

14. หลักความมีลักษณะเฉพาะอย่าง (Specification Principle) ในทางการพัฒนานั้นถือว่าการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบโดยไม่ก้าวท้าวเป็นลักษณะที่จะนำมาเพื่อประสิทธิภาพของงาน ดังนั้นการปฏิบัติงานในหน่วยงานการเงินควรแบ่งงานรับผิดชอบระหว่างบุคลากรในหน่วยงานให้แน่นอนและเฉพาะบุคคลไม่ก้าวท้าวหน้าที่กันและกัน เช่น แยกฝ่ายปฏิบัติการกับฝ่ายตรวจสอบออกจากกัน เป็นต้น การให้ผู้รับผิดชอบงานเฉพาะอย่างนั้นเป็นการทำให้คนทำงานเฉพาะอย่าง ซึ่งทำให้เกิดความแน่นอนในการปฏิบัติงานป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นได้

15. หลักแห่งการเปิดเผย (Publicity Principle) เนื่องจากเงินที่นำมาใช้จ่ายในโรงเรียนหรือในสถานศึกษาได้มาจากภาษีอากรของประชาชน ดังนั้นในแต่ละช่วงเวลาเช่นทุกเดือนหรือทุกปีงบประมาณ ควรมีรายงานผลปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ประชาชนโดยทั่วไปหรือในชุมชนทราบ

16. หลักการผลิตผล (Productivity Principle) ในการบริหารการเงินนั้นจะต้องมีการคำนึงถึงผลผลิตที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

17. หลักการประหยัด (Economy Principle) การใช้จ่ายเงินทุกอย่างของโรงเรียนควรที่จะเป็นไปโดยประหยัด พิจารณาถึงความจำเป็นในการดำเนินงานใดที่จะต้องใช้เงินมากและเป็นงานที่ไม่จำเป็นและไม่เป็นประโยชน์ควรตัดรายการนั้นทิ้งไป

18. หลักเศรษฐศาสตร์ (Economics Principle) การบริหารการเงินโรงเรียนควรที่จะยึดหลักเศรษฐศาสตร์ที่คำนึงถึงสิ่งที่เข้าไป (Input) ได้แก่ เงิน แรงงานและอื่นๆ กับผลที่ออกมา (Output) ได้แก่ คุณภาพของการศึกษาว่ามีลักษณะคุ้มค่ากันหรือไม่

นอกจากหลักการที่กล่าวมาแล้วการบริหารงานการเงินโรงเรียนยังมีความจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนการแบ่งงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเงินโรงเรียน กิติมา ปริดีดิกลง (2522 : 62) และเทศ แก้วกลสิกรรม (2539 : 72-73) ได้ให้หลักการที่สำคัญไว้ดังนี้

1. เกี่ยวกับสายการบังคับบัญชา (Hierarchy) ในการบริหารการเงินโรงเรียนนั้น ส่วนมากจะมอบหมายให้หัวหน้ากองคลังหรือหัวหน้าแผนกการเงินเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดแต่ในสถานศึกษาทั่วไปก็มีครูใหญ่หรือหัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด อย่างไรก็ตามในการจัดโครงสร้างเกี่ยวกับการเงิน อาจจะมีแตกต่างกันไปในแต่ละสถาบันและขนาดของหน่วยงานอาจแบ่งเป็นแผนกการเงิน แผนกจ่ายเงินและแผนกตรวจสอบภายในแล้วแต่เทคนิคในการบริหารของผู้บริหาร

2. อำนาจหน้าที่ (Authority and Function) ในการบริหารงานการเงินการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญ การมอบหมายงานให้หน่วยงานหรือบุคคลไปดำเนินการนั้น

ผู้บริหารต้องให้อำนาจและความรับผิดชอบแก่บุคคลหรือหน่วยงานนั้น ๆ พร้อมกันไปด้วย เพื่อให้ผู้นั้นสามารถที่จะปฏิบัติงานได้สะดวก สบาย และมีความคล่องตัวสูง

สรุปได้ว่า เงินจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดทรัพยากรเนื่องจากงบประมาณที่ได้มามีจำนวนที่จำกัดดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีหลักการในบริหารงานการเงินเพื่อใช้ในการจัดหา การใช้จ่าย การบัญชี การบำรุงรักษา การจัดหน่วยงานและการดูแลรักษาเกี่ยวกับการเงินให้มีประสิทธิภาพเพื่อบริการบุคลากรในโรงเรียนให้ปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถ

วัสดุอุปกรณ์

วัสดุอุปกรณ์เป็นทรัพยากร ที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ในการบริหารการศึกษา วัสดุอุปกรณ์มีความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เพราะบางส่วนเป็นสื่อของครูและบางส่วนเป็นสื่อของนักเรียน บางส่วนเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตสื่อจึงมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ดังนี้

ปรีชา คัมภีปกรณ์ (2537 : 89) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวัสดุอุปกรณ์การศึกษาที่มีประสิทธิภาพมีผลโดยตรงต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษา เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์การศึกษามีบทบาทต่อการสื่อความหมายการช่วยการดำเนินงาน การสร้างเจตคติต่อการทำงาน สร้างมโนทัศน์ที่ถูกต้องรวดเร็วต่อการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษาบทบาทของการบริหารจึงมีความหมายและความสำคัญสูงต่อการแสวงหาวัสดุอุปกรณ์ การศึกษาที่เหมาะสมพอเพียง มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการใช้สอย การบำรุงรักษา ซ่อมแซม การทำลาย จำหน่าย และการทดแทน เป็นต้น สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวัสดุอุปกรณ์นับวันจะมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาในอัตราความเร็วที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ เป็นศาสตร์มากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะพัฒนาการทางสังคมและโลกพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมืองและการบริหาร โดยเฉพาะแนวความคิดในการบริหารงานที่มีการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูง เช่น คอมพิวเตอร์ การจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ระบบงาน เครื่องมืออัตโนมัติ เป็นต้น

คำว่า วัสดุ ตามพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 หมายถึงวัสดุที่นำมาใช้ หรือ วัสดุก่อสร้าง วัสดุสำนักงาน วัสดุตามความหมายของสำนักงานงบประมาณคือ วัสดุสิ้นเปลือง เปลี่ยนสลายตัวได้ในเวลาอันสั้น หรือวัตถุที่นำมาใช้เพื่อการสร้างซ่อมแซมบำรุงรักษาทรัพย์สิน วัสดุบางชนิดมีอายุยืนยาวแต่ราคาต่อหน่วยไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือซื้อครั้งหนึ่งไม่เกินหนึ่งพันบาท ก็ถือเป็นวัสดุเครื่องประกอบ เครื่องช่วย บางชนิดอยู่ในข่ายที่เป็นอุปกรณ์ หรือเครื่องมือ เช่น คีม ไขควง ซึ่งมีราคาต่อหน่วยต่ำกว่าหนึ่งพันบาท สำนักงานงบประมาณถือเป็นวัสดุ ถ้ารวมกับครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 รวมเรียกว่า พัสตุ

คำว่า อุปกรณ์ ตามพจนานุกรมฉบับที่กล่าวถึงข้างต้น หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องช่วย เครื่องประกอบ เช่น อุปกรณ์ที่ใช้ช่วยในการเรียนการสอน ได้แก่ กระดานดำ เครื่องฉาย

ภาพข้ามศรียะ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องมือ อุปกรณ์อื่นรวมถึงครุภัณฑ์สำนักงาน หรือครุภัณฑ์ทางการศึกษา (ที่มีราคาต่อหน่วยเกินหนึ่งพันบาท) เช่น เครื่องพิมพ์ดีด กล้องจุลทรรศน์ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องจักรกล เป็นต้น

คำว่า วัสดุ อุปกรณ์การศึกษา หรือวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนและในสำนักงาน ซึ่งมีความหมายรวมถึงวัสดุสิ้นเปลือง เช่น กระดาษ ไม้ เหล็ก ซอลค์ กาว ลวด ไปสเตอร์ ตลอดจนอุปกรณ์ครุภัณฑ์ เช่น กระดานดำ แผ่นป้ายนิเทศ เครื่องเทป วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องฉายและเครื่องใช้ต่าง ๆ หนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์ ใบงาน ชุดการเรียน เช่น ชุดการเรียนรายบุคคล ชุดการเรียนการสอนโปรแกรมและโมดูล เป็นต้น ส่วนการบริหารวัสดุ อุปกรณ์การศึกษาหมายถึงกระบวนการบริหารที่นำมาใช้กับการดำเนินงานตามวงจรพัสดุ เช่น นำกระบวนการบริหาร (การกำหนดระบบงาน การกำหนดผู้รับผิดชอบ การควบคุมงาน ฯลฯ) มาใช้เพื่อการจัดซื้อจัดหา เพื่อการใช้ เพื่อการบำรุงรักษาและเพื่อการจำหน่าย เป็นต้น

คำว่า การบริหารวัสดุอุปกรณ์การศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารที่นำมาใช้กับการดำเนินงานตามวงจรพัสดุ เช่น นำกระบวนการบริหาร (การวางแผน การกำหนดระบบงาน การกำหนดผู้รับผิดชอบ การควบคุมงาน ฯลฯ) มาใช้เพื่อการจัดซื้อจัดหา เพื่อการใช้ เพื่อการบำรุงรักษา และเพื่อการจำหน่าย เป็นต้น

หลักและวิธีการบริหารพัสดุ การบริหารพัสดุเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการบริหารงานทุกประเภทให้ประสบผลสำเร็จ แม้ว่าจะมีระเบียบข้อบังคับของทางราชการ การกำหนดหลักและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้งงบประมาณการจัดหาและการจำหน่ายบัญชีวัสดุครุภัณฑ์ไว้แล้วก็ตาม แต่กระบวนการบริหารวัสดุอุปกรณ์ในแต่ละขั้นตอนมักจะมีปัญหาในทางปฏิบัติเสมอ ผู้บริหารการศึกษาจึงควรมีความรู้ความสามารถในเรื่องหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

1. ระเบียบการจัดหาและการจำหน่ายพัสดุ
2. ระเบียบการกำหนดความต้องการ การแจกจ่ายและการบำรุงรักษา
3. การกำหนดอัตราพัสดุ
4. การจัดมาตรฐาน การกำหนดคุณลักษณะและเลขหมายพัสดุ

กระบวนการบริหารวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนถือว่าเป็นวัสดุของทางราชการ กระบวนการบริหารจึงต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานพัสดุ โดยแบ่งประเภทของพัสดุดอกเป็นสองประเภทคือ วัสดุและครุภัณฑ์ เนื่องจากระเบียบว่าด้วยงานพัสดุนั้นเป็นระเบียบทั่ว ๆ ไป ซึ่งการบริหารวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเกี่ยวกับงานวิชาการหรือการเรียนการสอนมี 3 ประเด็นคือ

1. การเลือกวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ประเด็นสำคัญนั้นอยู่ที่วัสดุอุปกรณ์ทางการเรียนการสอนมีมากมายหลากหลายชนิด ซึ่งจะสามารถเลือกวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างไรจึงจะมีความเหมาะสมพอเพียง มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพเกิดประโยชน์สูงสุด หรือบรรลุเป้าหมายในการใช้ ในทางทฤษฎีหลักสูตรจะต้องนำเรื่องวัสดุอุปกรณ์ทางการเรียนการสอนมาศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรโครงสร้าง เป้าหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครูสามารถแยกแยะลำดับเนื้อหาที่จะสอนก่อนหลัง สามารถที่จะกำหนดกิจกรรมการสอนตลอดทั้งหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ ทักษะที่จะสนองเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ครูสามารถวางแผน กำกับดูแลการเรียนการสอน การประเมินผล การนิเทศติดตามและรายงานผลการจัดการเรียนการสอนได้ กระบวนการที่ครูกระทำเช่นนี้เป็นกระบวนการที่ครูสามารถแยกแยะได้ว่า จะเลือกใช้วัสดุฝึกหรือวัสดุการเรียนการสอนอะไรจำนวนมากน้อยเพียงใด ถ้าจะใช้ทั้งหลักสูตร ครูสามารถเลือกสรรหาอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมพอเพียงได้ ยิ่งกว่านั้นครูยังสามารถแยกแยะความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ทางการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัย ประเภทของหลักสูตรได้ อย่างไรก็ตามการเลือกวัสดุอุปกรณ์ทางการเรียนการสอนมักจะนึกถึงหลักการ สะดวก ประหยัด ง่าย คุ่มค่าและสนองตอบต่อเป้าหมายการใช้

2. การวางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน การใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ได้มานั้น จะต้องมีคุณสมบัติสอดคล้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนั้นก่อนการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนจึงจำเป็นต้องวางแผนการใช้ให้เหมาะสม เพราะถ้าหากไม่มีการวางแผนการใช้ที่เหมาะสมแล้วการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนอาจจะเกิดการผิดพลาดไม่ได้ใช้ตามวัตถุประสงค์ของอุปกรณ์การสอน ทำให้รู้สึกว่าการเลือกวัสดุนั้นไม่มีค่าไม่มีความหมาย ในการวางแผนการใช้วัสดุการเรียนการสอนควรจะดำเนินดังนี้

2.1 การตรวจสอบเนื้อหาที่จะทำการสอน จากประมวลการสอนและบันทึกการสอน ผู้สอนจะต้องตรวจสอบว่าจะต้องสอนเรื่องอะไร เนื้อหาประกอบด้วยอะไรบ้าง

2.2 การกำหนดกิจกรรม เมื่อกำหนดเนื้อหาที่จะสอนแล้วผู้สอนจะต้องกำหนดกิจกรรมหรือวิธีการสอนที่จะต้องใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาให้แก่ผู้เรียนเช่น อาจจะทำการสอนโดยการบรรยาย โดยการทดลองหรือโดยการสาธิต โดยให้เหมาะสมกับเนื้อหาธรรมชาติของผู้เรียนและความถนัดของผู้สอนในแต่ละเนื้อหาและกิจกรรมนั้น ๆ

2.3 กำหนดวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากซึ่งเป็นขั้นที่ผู้สอนจะต้องกำหนดวัสดุอุปกรณ์ การสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการสอนธรรมชาติของผู้เรียน ความสามารถของผู้สอนและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนเป็นต้น กิจกรรมการสอนหรือวิธีการสอนที่ใช้ อาจจะสอนโดยการบรรยายที่ผู้เรียนมีจำนวนมาก ในกรณีเช่นนี้ผู้สอนจะต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์

ที่มีขนาดใหญ่คนส่วนมากสามารถมองเห็นได้อย่างทั่วถึง เช่น การใช้ภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะหรือวีดิทัศน์ที่มีเครื่องเล่นหลาย ๆ เครื่อง เป็นต้น หรือถ้าหากเป็นการสอนโดยใช้การทดลอง ผู้สอนควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนผู้เรียนโดยอาจจะทำการทดลองเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล แล้วแต่เนื้อหาของการเรียนการสอน ธรรมชาติของผู้เรียน มีความเกี่ยวข้องกันมากกับกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์การสอน ผู้เรียนที่ยังมีอายุไม่มากหรือการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาควรจะใช้วัสดุอุปกรณ์และวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ง่าย ๆ แต่มีความหมายและดึงดูดความสนใจ ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ควรจะใช้กิจกรรมการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมด้วย เป็นต้น สภาพของห้องเรียน การใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนจะต้องคำนึงถึงสภาพห้องเรียนให้มากห้องเรียนที่มีแสงสว่างมาก การใช้อุปกรณ์เครื่องฉายต่าง ๆ จะมีประโยชน์น้อย ผู้สอนจะต้องใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างอื่นแทนความสามารถของผู้สอนในการถ่ายทอดเนื้อหา บางตอน ถ้าหากผู้สอนคิดว่าตนไม่สามารถทำได้ดีพอหรือมีตัวอย่างอื่นที่ดีกว่าก็ควรจะใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนแทน เช่น ตัวอย่างเทคนิควิธีสอน ถ้าหากมีตัวอย่างภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ที่เป็นตัวอย่างต้นแบบก็ควรจะใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนนั้นแทนการการสอนหรือแสดงด้วยตนเอง

2.4 การเตรียมสภาพห้องเรียน เมื่อได้รับวัสดุอุปกรณ์การสอนแล้วผู้สอนจะต้องเตรียมสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับวัสดุอุปกรณ์ เช่น แสงสว่าง สายไฟ โต๊ะวางวัสดุอุปกรณ์ และโต๊ะเก้าอี้ผู้เรียน เป็นต้น

2.5 การทดลองใช้ วัสดุอุปกรณ์การสอนที่จะใช้สอนนั้นผู้สอนควรจะได้มีเวลาในการตรวจสอบความเรียบร้อย หรือได้มีโอกาสทดลองใช้ หรือได้ศึกษาก่อนนำมาใช้ในการเรียนการสอน

2.6 การใช้ เป็นขั้นที่ผู้สอนใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนในห้องเรียน

3. การประเมินวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากแต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้เกี่ยวข้องมักจะมองข้ามขั้นตอนนี้ไป การประเมินวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนหรือบางครั้งอาจจะเรียกว่าการประเมินประสิทธิภาพของวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องทำเพราะการใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนนั้นตั้งอยู่บนสมมติฐานว่าการเรียนการสอนที่ใช้อุปกรณ์ช่วยจะได้ผลดีกว่าไม่มีอุปกรณ์ช่วย สำหรับการประเมินวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนนี้มี 2 ประเด็น คือ

3.1 ใครประเมิน การประเมินวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนนั้นผู้ที่รับผิดชอบในการประเมินประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือใครประเมิน การประเมินวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนนั้นผู้ที่รับผิดชอบในการประเมินประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ

3.1.1 ผู้บริหาร ทำหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ใน 2 ประการ คือ การกำหนดนโยบายในการประเมินและส่งเสริมให้มีการดำเนินตามนโยบาย โดย

การจัดผู้รับผิดชอบและส่งเสริมด้านทรัพยากรการประเมินและการให้นำผลการประเมินไปใช้ โดยการนำไปปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์หรือให้ใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนที่มีประโยชน์

3.1.2 ผู้สอน จะทำหน้าที่เป็นผู้ทดลองใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนที่จัดหาจัดทำใหม่ โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหากิจกรรมว่าเหมาะสมกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้หรือไม่และเปรียบเทียบผลการเรียนของผู้เรียนที่ใช้และไม่ใช้วัสดุอุปกรณ์

3.1.3 ผู้เรียน จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของวัสดุกับเนื้อหาวิชาและ กิจกรรมว่าทำให้ตนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้นหรือไม่

3.2 การใช้ผลประเมิน การประเมินวัสดุอุปกรณ์การสอนนั้นอาจจะนำผลไปใช้ใน 2 ประการ คือ

3.2.1 ปรับปรุงตัววัสดุอุปกรณ์การสอนเพื่อให้ความเหมาะสมทั้งธรรมชาติของผู้เรียน กิจกรรมที่ใช้หรือสภาพแวดล้อม

3.2.2 ปรับปรุงกิจกรรมที่ใช้ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อีริคสัน (Erickson, 1971) เสนอให้มีการตั้งคำถามเกี่ยวกับการเลือกวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนว่า 1. วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้แก้ปัญหาคืองานที่จะใช้หรือไม่ ความเหมาะสมในลักษณะเช่นนี้ ทำให้มองเป็นสองนัยคือ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการใช้และสามารถใช้ได้ตรงประเด็น นั่นคือต้องพิจารณาว่าวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายของงานหรือไม่มีทางเลือกที่ดีกว่า หรือดีที่สุดหรือไม่ 2. วัสดุอุปกรณ์ทางการเรียนการสอนที่นำมาใช้จะให้ประสบการณ์แก่ผู้ใช้ในการด้าน การศึกษา การคิดได้ตอบ การอภิปราย หมายความว่าก่อให้เกิดความคิดริเริ่มการอยากร่วมแสดงความคิดเห็นหรืออภิปรายหรือไม่ ถ้าทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นวัตถุดิบเมื่อนำมาใช้ก็สามารถให้ผู้ใช้อภิปรายได้ ยิ่งถ้าวัสดุอุปกรณ์เป็นรูปของสื่อการเรียนการสอนยิ่งทำให้คิดได้ตอบและอภิปรายได้ 3. วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา สามารถให้แนวคิดที่สัมพันธ์กับเรื่องที่จะใช้หรือไม่ ที่ชัดเจนกรณีนี้ก็คือน้ำ ถ้าเนื้อหาที่จะใช้เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาสิ่งที่ใช้วัสดุเป็นดินที่สามารถทำเครื่องปั้นดินเผาได้หรือเป็นเพียงดินน้ำมัน เป็นต้น

ปรีชา จำปารัตน์ (2530 : 6) กล่าวว่า การบริหารพัสดุเป็นงานที่มีลักษณะเกี่ยวพันกับการบริหารงานอื่น ๆ หลายด้านนับตั้งแต่การวางแผนและการบริหารแผน การบริหารบุคคล ระบบบัญชี กฎหมาย งานช่างและการใช้เครื่องคำนวณ อิเล็กทรอนิกส์ ฉะนั้นการบริหารพัสดุสมัยนี้จึงต้องการผู้มีความชำนาญเฉพาะสาขามาบริหารจนกลายเป็นวิชาชีพใหม่ซึ่งต้องมีประสบการณ์โดยเฉพาะ รวมทั้งต้องมีการวางแผนสรรหาและฝึกฝนผู้ที่ทำงานด้านนี้โดยเฉพาะ

สรุปได้ว่า การบริหารวัตถุประสงค์การศึกษาหรือวัตถุประสงค์การเรียนการสอนซึ่งหมายถึง วัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนและในสำนักงาน ซึ่งมีความหมายรวมถึงวัตถุประสงค์เปลี่ยนแปลง จะต้องมีส่วนในการเลือกสรรและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบริหาร

การจัดการ

การจัดการเป็นปัจจัยประการสำคัญที่จะช่วยทำให้ทรัพยากรด้านอื่น ๆ ทำงานไปอย่างมีระบบระเบียบ งานดำเนินไปด้วยดีไม่ว่าจะเป็นบุคลากร งบประมาณและวัตถุประสงค์ จึงมีผู้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการดังนี้คือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2539 : 222) ให้ความหมายคำว่า จัดการ หมายถึง สิ่งงาน ควบคุมงานและการดำเนินการ

ลัทธินิเทศ ศรีระวรรณย์และณรงค์ศักดิ์ บุญเลิศ (2543 : 4) กล่าวว่า การจัดการหมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การโดยอาศัยขั้นตอนในการวางแผน การจัดการองค์การ การนำและการควบคุม การจัดการจึงเป็นการใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่าง ๆ ได้แก่ มนุษย์ วัสดุ อุปกรณ์ เงินทุน ตลอดจนสารสนเทศที่เกี่ยวข้องในองค์การอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วิรัช วิรัชภาวรณ (2544 : 19) กล่าวว่า การจัดการหมายถึงการปฏิบัติงาน กิจกรรมหรือขั้นตอนทั้งหลายที่นักบริหารนำมาใช้ในหน่วยงาน นักวิชาการจำนวนมากมองการจัดการในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยเรียกว่ากระบวนการจัดการซึ่งประกอบด้วยการทำงานหลายขั้นตอนในทางปฏิบัติ การปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนไม่จำเป็นต้องเรียงกันตามลำดับจากขั้นตอนที่ 1 ไปยังขั้นตอนที่ 2 และเป็น 3 ตามลำดับเสมอไป บางกรณีอาจข้ามขั้นตอนได้อีกทั้งขั้นตอนต่าง ๆ อาจมีมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนักวิชาการหรือผู้เขียนแต่ละคน

อำนาจ เจริญศิลป์ (2543 : 2) ให้ความหมายว่า การจัดการตรงกับคำภาษาอังกฤษที่ว่า management ซึ่งหมายถึงการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคำว่าการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพนั้นรวมถึงการจัดหา การเก็บรักษา ซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัดอีกทั้งการสงวน เพื่อให้สิ่งที่ดำเนินการนั้นสามารถให้ผลยั่งยืนต่อมวลมนุษยและธรรมชาติ

เวทริชและคูนซ์ (Wehrich and Koontz, 1993 : 4) ให้ความหมายการจัดการไว้ว่าการจัดการเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาซึ่งสภาวะแวดล้อม ซึ่งบุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โบวีและคณะ (Bovee and others, 1993 : 5) ได้ให้ความหมายการจัดการว่าเป็น กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การโดยการวางแผน การจัดองค์การ การชักนำ และ

การควบคุมมนุษย์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน ทรัพยากรข้อมูลขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วิชัย แหวนเพชร (2539 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของการจัดการประกอบด้วย

1. ด้านการวางแผน การวางแผนปฏิบัติการนั้นถือว่าเป็นงานที่มีการดำเนินการผลิตเพราะจะเป็นการจุดเริ่มต้นของการคาดหวังหรือคาดคะเนว่าเราจะทำอะไร ที่ไหน กับใคร เมื่อไร ใช้เงินคนงาน เวลาเท่าไร รวมทั้งศึกษาสภาพเศรษฐกิจและการเมือง

2. ด้านการจัดองค์กร หลังจากที่ได้ดำเนินการวางแผนต่าง ๆ เป็นอย่างดีแล้ว ก็ต้องให้องค์การนั้นเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบเพื่อการดำเนินการการผลิตให้ได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย

3. ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ ในส่วนนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกเพราะการทำงานนั้นปัญหาอุปสรรคย่อมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้นผู้บริหารหรือการจัดการที่ดีต้องมีข้อมูลต่าง ๆ พร้อม ทั้งนี้เพื่อจะได้วินิจฉัยสั่งการได้ทันทั่วถึง

4. ด้านการควบคุม การจัดการหรือการบริหารการผลิต ความจำเป็นอีกอย่างที่จะหลีกเลี่ยงไม่พ้นคือการตรวจสอบและการควบคุมคุณภาพ นักผลิตหรือนักบริหารโรงงานต้องคอยประเมินผลการทำงานของหน่วยงานย่อยว่าได้ดำเนินไปตามข้อตกลงหรือไม่ ไม่เช่นนั้นผลผลิตที่ออกมาอาจจะไม่ถูกต้องตามที่รูปแบบระบุหรือได้คุณภาพไม่ดีตามเงื่อนไข นอกจากนี้การควบคุมยังช่วยทำให้ต้นทุนการผลิตลดน้อยลงได้ด้วย

กล่าวโดยสรุปการจัดการหมายถึงกระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรโดยมีองค์ประกอบคือวางแผน การจัดการองค์กร การอำนวยความสะดวกและการควบคุม การจัดการจึงเป็นการใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในองค์กรอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เทคโนโลยีทางการศึกษา

เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology) ตามรูปศัพท์ เทคโนโลยี (วิธีการ) + ไลย (วิทยา) หมายถึงศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการทางการศึกษาครอบคลุมระบบการนำวิธีการ มาปรับปรุงประสิทธิภาพของการศึกษาให้สูงขึ้นเทคโนโลยีทางการศึกษาคือครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. วัสดุ ได้แก่ สิ่งที่มีการผู้พั่งสิ้นเปลืองต่าง ๆ อาทิ ซอล์ค ดินสอ กระดาษ ฟิล์ม
2. อุปกรณ์หรือเครื่องมือ ได้แก่ สิ่งที่มีความคงทนถาวร อาทิ กระดานดำ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายแผ่นใส เครื่องบันทึกภาพ ฯลฯ
3. วิธีการ ได้แก่ กิจกรรม การสาธิต ทดลองต่าง ๆ จะต้องมึระบบการนำมาบูรณาการให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

เทคโนโลยีทางการศึกษามีความหมายกว้างขวางพอ ๆ กับความหมายของคำว่า การศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นการแก้ปัญหาทางการศึกษาอย่างมีหลักการและเหตุผลเป็น แนวคิดที่มีระบบเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ชาร์เทอร์ (Carter V. Good, 1973) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึงการ ประยุกต์หลักการทางวิทยาศาสตร์และเครื่องมือของระบบการสอนเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (2550 : ออนไลน์) กล่าวว่าเทคโนโลยีทางการศึกษาหมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการทางการศึกษาหรือหมายถึงการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นระบบเพื่อใช้ ปฏิบัติในการแก้ปัญหาการศึกษาและการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ประการคือ วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นการขยายแนวคิดเกี่ยวกับสื่อทัศนศึกษาให้ กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสื่อทัศนศึกษาหมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ตาหูฟัง ดังนั้น อุปกรณ์ในสมัยก่อนมักเน้นการใช้ประสาทสัมผัส ด้านการฟังและการดูเป็นหลัก จึงใช้คำว่า สื่อทัศนอุปกรณ์ เทคโนโลยีทางการศึกษามีความหมายที่กว้างกว่า และอาจจะพิจารณาได้จาก ความคิดรวบยอดของเทคโนโลยีได้เป็น 2 ประการ คือ

1. ความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์กายภาพ ตามความคิดรวบยอดเทคโนโลยีทาง การศึกษาหมายถึงการประยุกต์วิทยาศาสตร์กายภาพในรูปของสิ่งประดิษฐ์ อาทิเช่น เครื่องฉาย ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ฯลฯ มาใช้สำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ การใช้เครื่องมือเหล่านี้ มักคำนึงถึงเฉพาะการควบคุมให้เครื่องทำงานมักไม่คำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ โดยเฉพาะเรื่อง ความแตกต่างระหว่างบุคคลและการเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาวิชาความหมายของเทคโนโลยีทาง การศึกษา ตามความคิดรวบยอดนี้ทำให้บทบาทของเทคโนโลยีทางการศึกษาแคบลงไปคือมีเพียง วัสดุและอุปกรณ์เท่านั้น ไม่รวมวิธีการหรือปฏิริยาสัมพันธ์อื่น ๆ เข้าไปด้วยซึ่งตามความหมายนี้ก็คือสื่อทัศนศึกษานั้นเอง

2. ความคิดรวบยอดทางพฤติกรรมศาสตร์ เป็นการนำเอาวิธีการทางจิตวิทยา มานุษยวิทยากระบวนการกลุ่ม ภาษา การสื่อความหมาย การบริหาร เครื่องยนต์กลไก การรับรู้มาใช้ ควบคุมกับผลิตรกรรมทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมิใช่เพียงการใช้เครื่องมืออุปกรณ์เท่านั้น แต่รวมถึงวิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้าไป ด้วย มิใช่วัสดุหรืออุปกรณ์แต่เพียงอย่างเดียว

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545 : 12-13) กล่าวว่าเทคโนโลยีการศึกษามีจุดเริ่มต้นมาจาก 2 แนวคิดคือ

แนวคิดที่ 1 เน้นสื่อ (สื่อ+อุปกรณ์) เป็นแนวคิดที่นำผลผลิตวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม ที่มี ทั้งวัสดุสิ้นเปลืองและอุปกรณ์ที่คงทนถาวรแนวคิดนี้เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการฟังด้วยหูและชม

ด้วยตา สิ่งที่เกิดขึ้นจากการเน้นสื่อถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของครู นักเรียนซึ่งถือได้ว่าเป็นตามแนวคิดทางวิทยาศาสตร์กายภาพ ตัวอย่างของสิ่งที่เกิดขึ้น อาทิเช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องรับโทรทัศน์ ภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์และรายการอื่น ๆ ที่อยู่ในรูปของอุปกรณ์และวัสดุ

แนวคิดที่ 2 เน้นวิธีการ (สื่อ+อุปกรณ์+วิธีการ) เป็นแนวคิดที่ประยุกต์หลักการทางจิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยาและผลผลิตทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ เน้นวิธีการจัดระบบที่ใช้ในการออกแบบ การวางแผน ดำเนินการตามแผนและประเมินกระบวนการทั้งหมดของการเรียนการสอนภายใต้วัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างเฉพาะเจาะจงด้วยการใช้ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ การสื่อสารเป็นพื้นฐานการดำเนินงานซึ่งถือได้ว่าเป็นตามแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 36) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้คือ

1. สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการบริหารจัดการทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
2. วางแผนกำหนดนโยบายและแนวทางในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
3. ระดมจัดหาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา
4. สนับสนุนให้บุคลากรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา
5. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
6. ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
7. ติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นศาสตร์ที่มีการนำเอาระเบียบ ความคิดและวิธีการต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์และผลของวิทยาศาสตร์มาปรับประสิทธิภาพของการศึกษาให้สูงขึ้น

บริบทของโรงเรียนสมุทรพิทยาคม

ประวัติของโรงเรียน

1. ข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนสมุทรพิทยาคม ตั้งอยู่เลขที่ 119/22 หมู่ 16 ชุมชนการเคหะแห่งชาติ เมืองใหม่ บางพลี ถนนเทพารักษ์ กม.23 ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ 10540 โทรศัพท์ 0-2315-1456 โทรสาร 0-2315-1456 และ 02315-1742 ต่อ 200 e-mail : samutpit@samutprakarn2.com สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเขตพื้นที่บริการ 7 แห่ง ได้แก่ ตำบลบางพลีใหญ่ ตำบลบางโฉลง ตำบลบางเสาธง ตำบลบางปลา ตำบลบางเพรียง ตำบลศรีษะจรจะเข้ใหญ่และตำบลศรีษะจรจะเข้ใหญ่

2. ประวัติโรงเรียน โรงเรียนสมุทรพิทยาคมจัดตั้งขึ้นในวันที่ 4 มกราคม 2525 (วันสถาปนาโรงเรียน) ด้วยเหตุจากการเคหะแห่งชาติได้จัดสร้างเมืองใหม่บางพลีขึ้น ณ ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน โดยมีการวางผังเมืองด้านโครงสร้างทางสังคมได้แก่ให้มีเขตที่พักอาศัย ตลาดสด อาคารพาณิชย์ โรงพยาบาล สนามกีฬา สวนสาธารณะ สถานีตำรวจและระบบสาธารณูปโภคและด้านการศึกษาให้มีโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ดังนั้นกรมสามัญศึกษาจึงประกาศจัดตั้งโรงเรียนสมุทรพิทยาคมขึ้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ.2525 บนเนื้อที่จำนวน 19 ไร่ 52 ตารางวา ซึ่งเป็นโรงเรียนสหศึกษาเปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) โดยรับนักเรียนจากชุมชนดังกล่าว

3. โครงสร้างการบริหารงาน โรงเรียนสมุทรพิทยาคม ได้ทำการจัดโครงสร้างการบริหารงานตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการบริหาร โดยแบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย คือ

3.1 ฝ่ายวิชาการ ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1.1 งานการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 3.1.2 งานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 3.1.3 งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 3.1.4 งานแนะแนวการศึกษา
- 3.1.5 งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 3.1.6 งานส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการของชุมชน
- 3.1.7 งานการรับนักเรียน

3.2 ฝ่ายบริหารทั่วไป ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้

- 3.2.1 งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.2.2 งานพัฒนาเทคโนโลยี ข้อมูล และสารสนเทศทางการศึกษา
- 3.2.3 งานบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร
- 3.2.4 งานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 3.2.5 งานส่งเสริมประสานงานการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 3.2.6 งานประชาสัมพันธ์

3.3 ฝ่ายงบประมาณ ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้

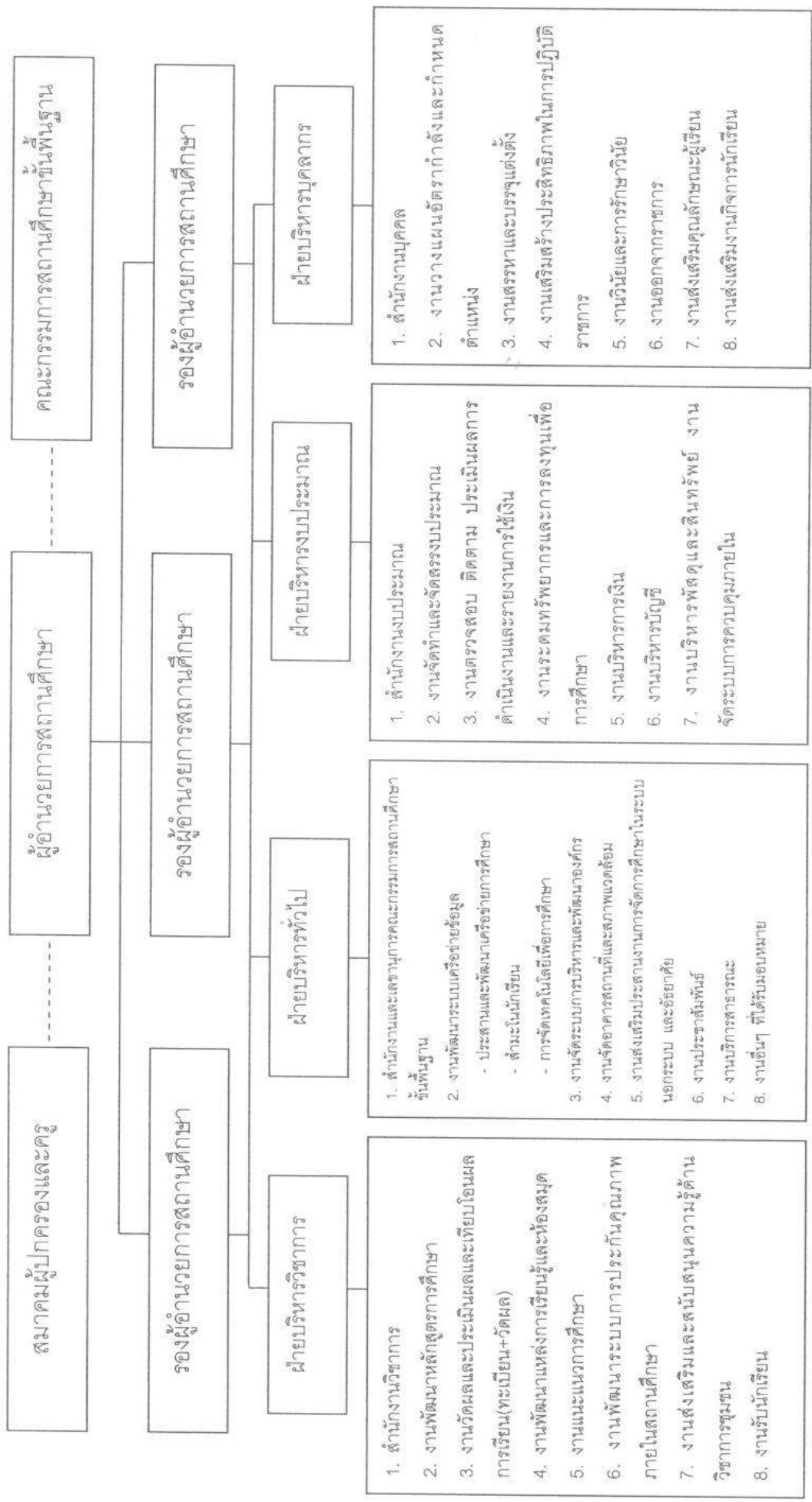
- 3.3.1 งานการจัดทำงบประมาณ
- 3.3.2 งานการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานและการใช้เงิน
- 3.3.3 งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 3.3.4 งานบริหารการเงิน
- 3.3.5 งานการบัญชี
- 3.3.6 งานบริหารสินทรัพย์ พัสดุและการจัดระบบการควบคุมภายใน

3.4 ฝ่ายบริหารงานบุคคล ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้

- 3.4.1 งานอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง
- 3.4.2 งานการบรรจุแต่งตั้ง
- 3.4.3 งานส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ
- 3.4.4 งานการรักษาวินัย
- 3.4.5 งานการออกราชการ
- 3.4.6 งานส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียน
- 3.4.7 งานส่งเสริมกิจการนักเรียน

ซึ่งสามารถสรุปเป็นโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนได้ ดังแผนภูมิที่ 1

โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนสมุทรพิทยาคม

แผนภูมิที่ 1 แสดงโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนสมุทรพิทยาคม

ที่มา : โรงเรียนสมุทรพิทยาคม, 2549 : 6

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2548 โรงเรียนสมุทรพิทยาคมได้เข้าโครงการโรงเรียนนำร่องโครงการความร่วมมือการขยายเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา" ระบบดี โรงเรียนมีคุณภาพ " (Health Systems, Healthy School) ระยะที่ 2 ของสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (สวร.)โรงเรียนจึงได้ปรับโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 10 ระบบ ประกอบด้วย

ระบบหลัก 3 ระบบคือ

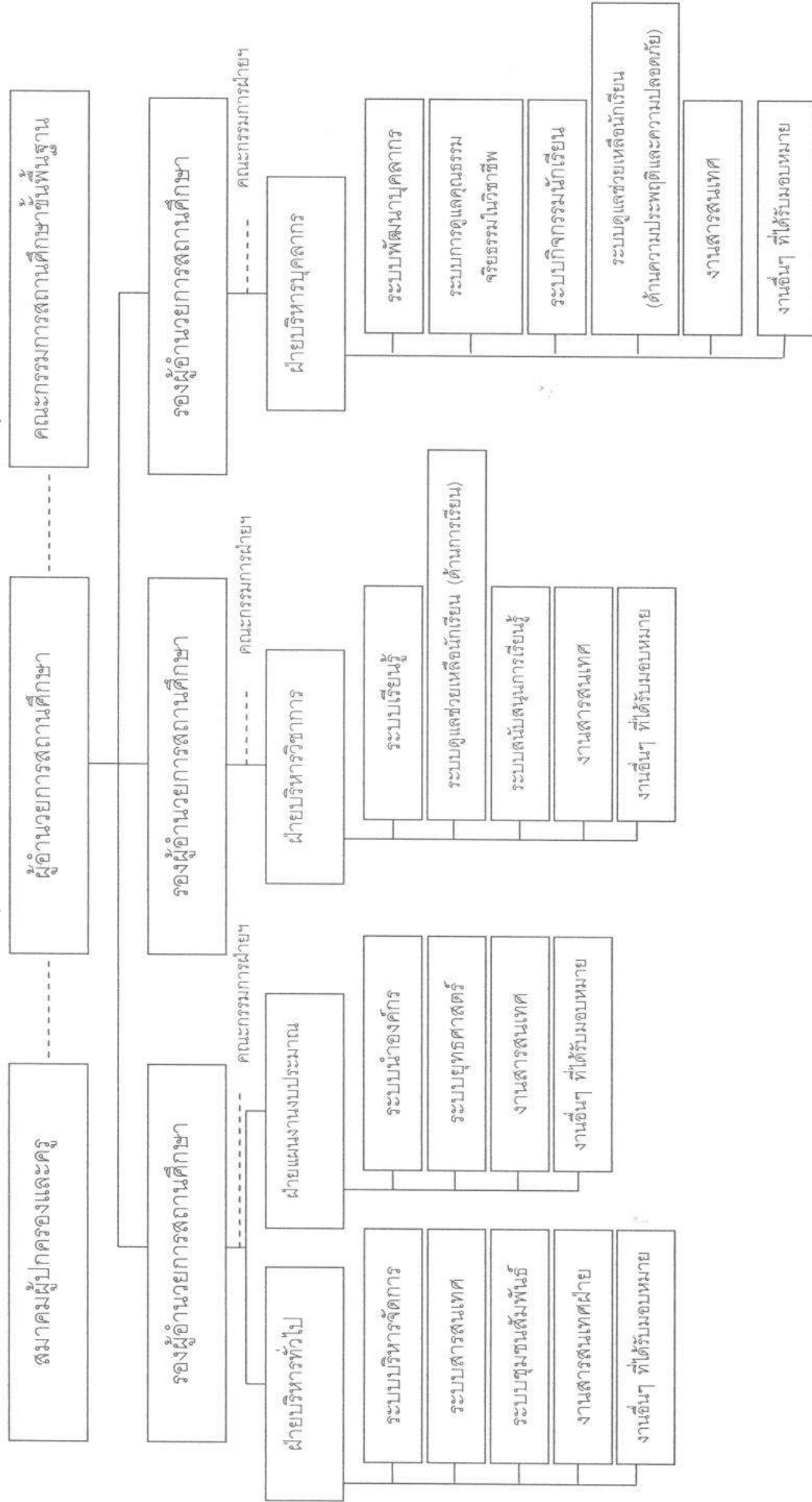
1. ระบบการเรียนรู้ (งานฝ่ายวิชาการ)
2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานฝ่ายบุคคลและงานส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน)
3. ระบบกิจกรรมนักเรียน (งานฝ่ายบุคลากรและงานส่งเสริมกิจการนักเรียน)

ระบบสนับสนุน 7 ระบบ คือ

1. ระบบการบริหารจัดการ (งานฝ่ายบริหารทั่วไป)
2. ระบบสารสนเทศ (งานฝ่ายบริหารทั่วไป)
3. ระบบชุมชนสัมพันธ์ (งานฝ่ายบริหารทั่วไป)
4. ระบบนำองค์กร (งานฝ่ายงบประมาณ)
5. ระบบยุทธศาสตร์ (งานแผนงาน)
6. ระบบพัฒนาบุคลากร (งานฝ่ายบุคลากร)
7. ระบบดูแลคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ (งานฝ่ายบุคลากร)

รายละเอียดสรุปเป็นโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนในปัจจุบันได้ตั้งแผนภูมิที่ 2

โครงสร้างการบริหารโรงเรียนสมุทรพิทยาคมตามโครงการเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แผนภูมิที่ 2 แสดงโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนสมุทรพิทยาคมตามโครงการเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ที่มา : โรงเรียนสมุทรพิทยาคม, 2549 : 8

4. ข้อมูลจำนวนครูและบุคลากร โรงเรียนสมุทรพิทยาคม มีครูทั้งหมด 67 คน แบ่งได้ดังนี้

4.1 ฝ่ายบริหาร 4 คน คือ

- 4.1.1 นางสาวนงลักษณ์ เรือนทอง ผู้อำนวยการโรงเรียน
 4.1.2 นายสุชาติ เพชรไชยา รองผู้อำนวยการโรงเรียน
 4.1.3 นายพลเอก สว่างแจ้ง รองผู้อำนวยการโรงเรียน
 4.1.4 นายชลินทร์ ศิลปสมศักดิ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียน

4.2 ครูผู้สอนที่เป็นข้าราชการครู จำนวน 51 คน

4.3 ครูอัตราจ้าง (จ้างจากเงินงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ) จำนวน 3 คน

4.4 ครูอัตราจ้าง (จ้างจากเงินรายได้ของโรงเรียน) จำนวน 9 คน

รายละเอียดสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลจำนวนครูและบุคลากรของโรงเรียน

ตำแหน่ง	วุฒิการศึกษา									หมายเหตุ	
	ปริญญาโท			ปริญญาตรี			อื่นๆ				รวม
	ช	ญ	รวม	ช	ญ	รวม	ช	ญ	รวม		
ผู้อำนวยการ	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	กำลัง
รองผู้อำนวยการ	3	-	3	-	-	-	-	-	-	3	ศึกษาต่อ
ครูชำนาญการพิเศษ (ค.ศ.3)	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	ปริญญา เอก 1 คน
ครูชำนาญการ (ค.ศ.2)	4	11	15	10	8	18	-	-	-	33	
ครู (ค.ศ.1)	1	-	1	2	4	6	-	-	-	7	
ครูผู้ช่วย	2	2	4	-	6	6	-	-	-	10	กำลัง
ครูอัตราจ้าง (งบประมาณ)	1	-	1	-	2	2	-	-	-	3	ศึกษาต่อ ปริญญา
ครูอัตราจ้าง (เงินโรงเรียน)	-	-	-	7	2	9	-	-	-	9	โท 8 คน
ลูกจ้างประจำ	-	-	-	1	-	1	-	1	1	2	
ลูกจ้างชั่วคราว	-	-	-	-	-	-	7	10	17	17	
นักรการ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
รวม	11	15	26	20	22	42	7	11	18	86	

5. จำนวนนักเรียน โรงเรียนสมุทรพิทยาคมมีนักเรียนที่เข้าเรียนในปีการศึกษา 2549 ทั้งสิ้นจำนวน 2,002 คน (ข้อมูลวันที่ 10 มิ.ย. 49) ประกอบด้วยนักเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการ จำนวน 1,280 คน และนักเรียนนอกเขตพื้นที่บริการ จำนวน 722 คน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มาจากการย้ายถิ่น โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่และสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนนักเรียนของโรงเรียนสมุทรพิทยาคม (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2549)

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		รวม
		ชาย	หญิง	
ม.1	10	248	233	481
ม.2	10	265	262	527
ม.3	10	251	255	506
ม.4	3	79	125	204
ม.5	3	71	94	165
ม.6	3	53	66	119
รวม	39	967	1,035	2,002

ที่มา : โรงเรียนสมุทรพิทยาคม, 2549 : 10

6. โครงสร้างหลักสูตร โรงเรียนสมุทรพิทยาคม ได้ใช้หลักสูตรแกนกลางของหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 8 กลุ่มสาระมีจำนวนชั่วโมงที่ให้นักเรียนได้เรียนปีละ 1,200 ชั่วโมง และหลักสูตรท้องถิ่นที่โรงเรียนได้จัดทำเพิ่มเติม

7. แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนสมุทรพิทยาคม มีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนี้

7.1 ห้องสมุดของโรงเรียน มีเนื้อที่ 548 ตารางเมตรประกอบด้วย มุมเรียนรู้ต่าง ๆ และห้องสืบค้นอินเทอร์เน็ต โดยมีรายการสืบค้นและยืม-คืน ที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์จากหนังสือประมาณ 15,000 เล่ม

7.2 ห้องสมุดเคลื่อนที่ ประกอบด้วยชุดหนังสือต่าง ๆ และตะกร้าหนังสือที่ใช้ระบบการดูแลของนักเรียนแต่ละห้องเรียนนำไปยังที่ต่าง ๆ

7.3 แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ได้แก่

7.3.1 แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนภายในโรงเรียน ประกอบด้วย สวนเรียนรู้ ห้องเรียนธรรมชาติและศูนย์การเรียนรู้ตามโครงการพระราชดำริ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการเคมี ชีววิทยา ห้องปฏิบัติการทางภาษา

7.3.2 แหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนในชุมชน ได้แก่ หลวงพ่อนาค บ่อปลาสดี้ โรงงานในนิคมอุตสาหกรรมเมืองใหม่บางพลี จำนวน 300 โรง เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ สถานตากอากาศบางปู สถานพักผ่อนบางปู เป็นต้น

7.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน ได้แก่

7.4.1 นางประไพศรี ไพศาลรัตน์ เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่อง การทำลูกประคบ

7.4.2 คุณยายเหลา แหลมคม เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่อง นวด-ประคบตัวหลังการคลอดบุตร

7.4.3 นายอุ้น ใจทา เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องไม้ดัด

7.4.4 นายสุบิน โพธิ์ประสิทธิ์ เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่อง ฝะหมี่

8. สภาพชุมชน สภาพชุมชนบริเวณโดยรอบโรงเรียน เป็นชุมชนแออัดประกอบด้วย ที่พักอาศัย ตลาดสด อาคารพาณิชย์และสถานที่ราชการต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล สถานอนามัย สำนักงานเทศบาลตำบล และโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก ประชากรอาศัยกันอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งทำให้บริเวณโดยรอบโรงเรียน มีสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน อีกทั้งยังมีแหล่งมั่วสุมอบายมุขอยู่ในบริเวณชุมชนดังกล่าวที่ทำให้โรงเรียนต้องคอยเฝ้าระวังให้นักเรียนอยู่ห่างไกลจากแหล่งอบายมุขต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา

อาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 96 อิสลามร้อยละ 3 และศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 1 รายได้ของผู้ปกครองนักเรียนมีอัตราเฉลี่ยของแต่ละครอบครัวจำนวน 50,000-80,000 บาท/ปี ซึ่งมีจำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัวคิดเป็นจำนวนครอบครัวละ 5 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยในประเทศและต่างประเทศดังนี้
งานวิจัยในประเทศ

เสกสรรค์ เจริญ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือการวางแผนกำลังคน การไกล่เกลี่ยปัญหาด้านบุคลากร การพัฒนาค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจ การนำเข้าสู่หน่วยงาน การให้ข้อมูลข่าวสาร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดสรรหาการปฏิบัติงานต่อเนื่อง ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานสำหรับการคัดเลือกมีการปฏิบัติในระดับน้อย ส่วนปัญหาของการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษอยู่ในระดับน้อย

สมจิตต์ สกุลยังยืนเจริญ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรบุคคลของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า สิ่งที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ จัดได้เหมาะสมแล้ว ได้แก่ การกำหนดขั้นตอนและวิธีการทำงาน การมอบหมายงานและการประเมินการปฏิบัติงานสิ่งที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอควรจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ การกำหนดภาระงาน การจัดอุปกรณ์และเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย การกำหนดเงินเดือน การกำหนดกำลังคน การพัฒนาข้าราชการ การเลื่อนตำแหน่ง การให้มีความก้าวหน้าทางอาชีพและการย้าย

วรารุณ คำภูษา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการประสานงานการใช้ทรัพยากรของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนครพบว่า

1. กระบวนการประสานงาน การใช้ทรัพยากรของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาตามธรรมชาติของกรรมการกลุ่มโรงเรียนแต่ละประเภทรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 2 ด้านอยู่ในระดับมาก คือด้านการประสานงานการใช้ทรัพยากรการเงินและด้านการประสานงานการใช้ทรัพยากรบุคคล ส่วนด้านการประสานงานการใช้ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการประสานงานการใช้ทรัพยากรของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ตามประเภทของกรรมการกลุ่มโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของกลุ่มโรงเรียน พบว่า ด้านการประสานงานการใช้ทรัพยากรบุคคลแตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหากระบวนการประสานงานการใช้ทรัพยากรของกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษาตามประเภทของกรรมการกลุ่มโรงเรียน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางแต่เมื่อเปรียบเทียบกับตามฐานะตำแหน่งและขนาดของกลุ่มโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในกระบวนการประสานงานการใช้ทรัพยากรของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ควรจัดบริการและหมุนเวียนให้โรงเรียน ภายในกลุ่มใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างทั่วถึง ควรมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร ควรกำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีประจำกลุ่ม โรงเรียนโดยเฉพาะควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและมีปริมาณที่เพียงพอและควรมีการปรึกษาหารือก่อนที่จะมอบหมายงานแก่บุคลากร

วิทย์ชัย ล้อมวงส์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการจัดทรัพยากรการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากรทางการศึกษา ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการและ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารและครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดของโรงเรียน มีปัญหาการจัดทรัพยากรการศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน โดยเรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากรทางการศึกษา ด้านการจัดการและด้านการเงิน และมีข้อที่เป็นปัญหาระดับปานกลาง 2 ข้อ ดังนี้ ด้านบุคลากรทางการศึกษา คือ การนำหลักสูตรไปใช้ของบุคลากรและเทคนิคการนำสื่อไปใช้ใน กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการเงิน คือ งบประมาณซ่อมแซมครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ และ งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับความต้องการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ คือ การจัดหาสนามเด็กเล่น พร้อมอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก และความพอเพียงของห้องเรียนและห้อง ประกอบอื่น ด้านการจัดการ คือ บุคลากรรับผิดชอบงานอื่นมากการสอนไม่ได้ตามหลักสูตรกำหนด และการจัดภูมิทัศน์ให้มีความต่อเนื่องและเหมาะสม ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา คือ การวิจัยและ นำผลมาพัฒนาโรงเรียน การส่งเสริมให้บุคลากรผลิตหนังสืออ่านประกอบบทเรียน

ไมตรี คำพิมาน (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ร่วมกันของสหวิทยาเขต โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี โดยศึกษาการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันด้านบุคลากร ด้านการเงินและพัสดุ ด้านอาคารสถานที่และด้าน สื่อและนวัตกรรม พบว่าบุคลากรโดยรวมและจำแนกตามสหวิทยาเขตเห็นว่ามีการใช้ทรัพยากรโดย ภาพรวมเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบุคลากรทางการศึกษาในสหวิทยาเขตที่ โรงเรียนแม่อยู่ในอำเภอเมือง เห็นว่ามีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันโดยรวมและเป็นราย ด้าน 2 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและด้านการเงินและพัสดุมากกว่าบุคลากรทางการศึกษาใน

สหวิทยาเขตที่โรงเรียนแม่อยู่นอก สำหรับปัญหาในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน คือครูมีคาบสอนมากและสอนไม่ตรงกับวิชาเอก ขาดการวางแผนในการบริหารงานงบประมาณ รวมทั้งการใช้งบประมาณไม่คุ้มค่าเหมาะสม และขาดการวางแผนในการใช้อาคารสถานที่ สื่อและนวัตกรรมร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

จินตนา นันทปริชา (2544 : 64-67) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ในงานต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปฏิบัติมาก คือ พฤติกรรมของการบริหารงานวิชาการ พฤติกรรมการบริหารงานบุคลากร พฤติกรรมการบริหารงานกิจการนักเรียน พฤติกรรมการบริหารงานธุรการและการเงิน พฤติกรรมในการบริหารงานอาคารสถานที่และพฤติกรรมในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ไพโรจน์ ตันเจริญ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุในทุกด้าน มีดังนี้ ด้านการจัดหาพัสดุมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการควบคุมพัสดุมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการจำหน่ายพัสดุมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ปัญหาในการบริหารงานพัสดุในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

จรัส พิมพ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนคร พบว่า

1. การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร โดยภาพรวมและรายด้านในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความปลอดภัย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน และด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนด้านภูมิทัศน์และด้านอาคารสถานที่ มีการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน

ชัชวาล สิทธิพร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนยางชุมน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนยางชุมน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีการบริหารการจัดการเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารที่สำคัญ ซึ่งได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการจัดหาสื่อ แหล่งเรียนรู้และการจัดสภาพแวดล้อมมีน้อย ข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารควรระดมทรัพยากรจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดหาสื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดสภาพแวดล้อม

งานวิจัยต่างประเทศ

மாகาเร็ต (Magaret, 1975 : 4434-A) ได้ทำการศึกษาความคาดหวังและการเข้าสังคมในสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยซีราคิวส์ (Syracuse University) ในทัศนคติของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังของนิสิตชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นนิสิตที่เพิ่งเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ มีความเห็นว่าแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยมีผลต่อการศึกษาทุกแขนงและนิสิตชั้นปีที่ 1 กับนิสิตชั้นปีที่ 2 นั้นมีความคิดเห็นต่อแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน

ไฟรทัส (Freitas, 1983 : 1265-A) ได้ศึกษาเพื่อประเมินผลของการลดอัตราค่าล้างการลดแหล่งทรัพยากรการเงินของโปรแกรมการเรียนรู้และการฝึกอบรมที่ปรึกษาในแบบโรงเรียนรัฐบาลในรัฐแมสซาชูเซตต์ พบว่า ผลจากการลดแหล่งทรัพยากรทางการเงินที่มีผลต่อสมรรถภาพการศึกษามีดังนี้ การลดอัตราค่าล้างและเงินมีผลต่อมาตรฐานของกระบวนการ การควบคุมระบบโรงเรียนและยังมีผลด้านลบต่อคุณภาพของการเรียนรู้ในหลาย ๆ โปรแกรมของโรงเรียนรัฐบาล

กวาน (Kwan, 1985 : 2272-A) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการผลิตรายการเทปโทรทัศน์เพื่อใช้ในการประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้เทปโทรทัศน์ร่วมกับไมโครคอมพิวเตอร์ โดยแบ่งกระบวนการผลิตรายการออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการผลิต ขั้นตอนเริ่มต้นผลิต ขั้นตอนผลิตรายการ และขั้นตอนประเมินผล โดยแต่ละขั้นได้แบ่งแยกออกเป็นขั้นตอนตามวิธีวิเคราะห์ระบบ ผลของการวิจัย พบว่า องค์ประกอบในการพัฒนาการผลิตรายการขึ้นอยู่กับ การคัดเลือกและพัฒนาคณะทำงานการประชาสัมพันธ์ในคณะทำงานการพัฒนาในการออกแบบและรูปแบบการผลิต โดยมีข้อสรุปในการวิจัยว่าการผลิตรายการเทปโทรทัศน์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่ได้พัฒนาเท่าที่ควรเนื่องจากขาดอุปกรณ์ในการผลิต

เคนเน็ตและโรซาลิน (Kenneth and Rosalind, 1999) พบว่าการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาตามความจำเป็น โดยใช้สูตรการคำนวณงบประมาณให้แก่โรงเรียน บางประเทศจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งจัดบริการให้แก่เด็กยากจนหรือเด็กด้อยโอกาส ตามดัชนีชี้วัดความยากจนหรือความด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม โรงเรียนอื่น ๆ อาจจะเอาสถานที่ตั้งของโรงเรียนเป็นเกณฑ์ ในการจัดสรรงบประมาณพิเศษให้แก่โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลมาก ๆ บาง

ประเทศอาจจะจัดงบประมาณพิเศษให้แก่โรงเรียนที่เปิดสอนวิชาพิเศษ เช่น เปิดสอนดนตรี หรือ อาชีวศึกษาหรือวิชาเฉพาะเช่น ภาษาสำหรับชนกลุ่มน้อยหรือห้องทดลองวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศพบว่าการจัดทรัพยากรในสถานศึกษายังพบปัญหาในด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการ และด้านเทคโนโลยีการศึกษา ส่วนด้านการจัดสรรทรัพยากรไปยังสถานศึกษายังพบปัญหาที่มีการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่จะต้องวางแผนบริหารทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพการจัดการทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ปีการศึกษา 2550 รวมทั้งสิ้น 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดการทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ นายวิทย์ชัย ล้อมวงศ์ จากการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการจัดการทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษาและประสบการณ์ทำงาน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการศึกษาสภาพการจัดการทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้านบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 12 ข้อ ด้านการเงิน จำนวน 10 ข้อ ด้านวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 8 ข้อ ด้านการจัดการ จำนวน 10 ข้อ และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

จำนวน 10 ข้อ รวม 50 ข้อ ตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 107-108) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามหรือการทดลองผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทาง ในการกำหนดกรอบโครงสร้างของแบบสอบถามการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดกรอบแนวคิดเรื่องการจัดทรัพยากรการศึกษา

3. สร้างแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามของนายวิทย์ชัย ล้อมวงศ์ เรื่องปัญหาการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการ แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการควบคุมภาคินพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือนายเกษม ฉาวเกียรติคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลนนอก นางเครือวัลย์ ศรีสุขโข รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ นายชลินทร์ ศิลปสมศักดิ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนสมุทรพิทยาคม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แต่ละข้อคำถาม และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อดังนี้

- +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจข้อความตรงตามประเด็นของเนื้อหา
- 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจข้อความตรงตามประเด็นของเนื้อหา
- 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อความไม่ตรงตามประเด็นของเนื้อหา

แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยซึ่งค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้ต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 117) ซึ่งผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ได้ดัชนีความสอดคล้องมีค่า 1 จำนวน 38 ข้อ และมีค่า 0.67 จำนวน 12 ข้อ ซึ่งถือว่าข้อความตรงตามประเด็นของเนื้อหา

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนดาราคามซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นไปใช้จริงกับครูโรงเรียนสมุทรพิทยาคมในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนสมุทรพิทยาคม เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ครูโรงเรียนสมุทรพิทยาคมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการสภาพจัดทรัพยากรการศึกษา

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และเก็บด้วยตนเองได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

2. ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 100)

- 4.51-5.00 ความหมาย มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 ความหมาย มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับมาก
- 2.51-3.50 ความหมาย มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 ความหมาย มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับน้อย
- 1.00-1.50 ความหมาย มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาวิจัย การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการเขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ ตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
μ	แทน	ค่าเฉลี่ย
σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางและเขียนพรรณนาความ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการเขต 2 ใน 5 ด้าน โดยใช้ สถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปตารางและแปลผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละนำเสนอ
ในรูปตารางและเขียนพรรณนาความ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม	N	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	27	42.86
หญิง	36	57.14
รวม	63	100.00
อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	18	28.57
31-40 ปี	11	17.46
41-50 ปี	27	42.86
51 ปี ขึ้นไป	7	11.11
รวม	63	100.00
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	39	61.90
สูงกว่าปริญญาตรี	24	38.10
รวม	63	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 11 ปี	21	33.33
ระหว่าง 11-20 ปี	15	23.81
สูงกว่า 20 ปี	27	42.86
รวม	63	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 และเพศหญิง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 อายุ 31-40 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 17.46 อายุ 41-50 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 และอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 ด้านการมีประสบการณ์ทำงานสูงกว่า 20 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 11 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 23.81

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมและผลการวิเคราะห์จำแนกเป็นรายด้าน สรุปผลได้ดังตารางที่ 4-9

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวม

สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษา	μ	σ	ระดับสภาพการจัด	ลำดับ
1. ด้านบุคลากรทางการศึกษา	4.29	0.75	มาก	1
2. ด้านการเงิน	3.78	0.89	มาก	5
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์	3.92	0.92	มาก	2
4. ด้านการจัดการ	3.92	0.86	มาก	3
5. ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.90	0.87	มาก	4
รวม	3.94	0.88	มาก	-

จากตารางที่ 4 พบว่าสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.94 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการจัดทรัพยากรมากที่สุด คือ ด้านบุคลากรทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.29 รองลงมาคือ ด้านการวัสดุอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.92 ด้านการจัดการ มีค่าเฉลี่ย 3.92 เทคโนโลยีทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.90 และด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ย 3.78 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านบุคลากรทางการศึกษา

ด้านบุคลากรทางการศึกษา	μ	σ	ระดับสภาพการจัด	ลำดับ
1. การนำหลักสูตรไปใช้ของบุคลากร	4.40	0.58	มาก	7
2. บุคลากรอุทิศเวลาให้กับทางราชการ	4.59	0.59	มากที่สุด	2
3. ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของบุคลากร	4.68	0.47	มากที่สุด	1
4. การวางแผนในการเตรียมการสอนให้เป็นปัจจุบัน	4.46	0.67	มาก	5
5. การนำสื่อไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.19	0.62	มาก	9
6. นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน	3.98	0.75	มาก	10
7. ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาต่อ อบรมสัมมนา ประชุมทางวิชาการ	4.51	0.59	มากที่สุด	3
8. ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำผลงานทางวิชาการ	4.48	0.53	มาก	4
9. การจัดสวัสดิการเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับบุคลากร	3.78	0.92	มาก	11
10. มีการสรุปผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกภาคเรียน	4.43	0.64	มาก	6
11. บุคลากรได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี	3.75	1.02	มาก	12
12. การมอบเกียรติบัตรให้กับบุคลากร	4.24	0.76	มาก	8
รวม	4.29	0.75	มาก	-

จากตารางที่ 5 พบว่าสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม ด้านบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.29 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษามากที่สุด คือ ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.68 รองลงมาคือ บุคลากรอุทิศเวลาให้กับทางราชการ มีค่าเฉลี่ย 4.59 ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาต่อ อบรม สัมมนา ประชุมทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 4.51 ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำผลงานทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 4.48 การวางแผนในการเตรียมการสอนให้เป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ย 4.46 มีการสรุปผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกภาคเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.43 การนำหลักสูตรไปใช้ของบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.40 การมอบเกียรติบัตรให้กับบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.24 การนำสื่อไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.19 นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.98 การจัดสวัสดิการเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับบุคลากร ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.78 ตามลำดับและข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาน้อยที่สุด คือ บุคลากรได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี มีค่าเฉลี่ย 3.75

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียน
สมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านการเงิน

ด้านการเงิน	μ	σ	ระดับ สภาพ การจัด	ลำดับ
13. การจัดทำบัญชี ทะเบียนคุม หลักฐาน การเงินให้เป็นปัจจุบัน	3.86	0.72	มาก	2
14. การจัดซื้อ จัดจ้างดำเนินการตามระเบียบพัสดุในรูปคณะกรรมการ	3.84	0.77	มาก	3
15. การควบคุมการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ	3.73	1.00	มาก	7
16. แบ่งงบประมาณเป็นไปตามสภาพความจำเป็นของแต่ละฝ่าย/งาน/กลุ่มสาระ	3.68	1.12	มาก	10
17. การใช้โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา อย่างประหยัดตามนโยบายของทางราชการ	3.75	0.98	มาก	5
18. สรุปผลการใช้เงินและจัดหาพัสดุ	3.76	0.93	มาก	4
19. นิเทศกำกับเกี่ยวกับงานการเงินอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	3.75	0.72	มาก	6
20. การจัดทุนอาหารกลางวันมีความเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน	3.71	1.01	มาก	8
21. การรับบริจาคจากบุคคล หน่วยงานอื่นปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบ	4.02	0.68	มาก	1
22. จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ	3.70	0.91	มาก	9
รวม	3.78	0.89	มาก	-

จากตารางที่ 6 พบว่าสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม ด้านการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.78 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษามากที่สุด คือ การรับบริจาคจากบุคคล หน่วยงานอื่นปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบ มีค่าเฉลี่ย 4.02 รองลงมาคือ การจัดทำบัญชี ทะเบียนคุม หลักฐาน การเงินให้เป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ย 3.86 การจัดซื้อจัดจ้างดำเนินการตามระเบียบพัสดุในรูปคณะกรรมการ มีค่าเฉลี่ย 3.84 สรุปผลการใช้เงินและจัดหาพัสดุ มีค่าเฉลี่ย 3.76 การใช้โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา อย่างประหยัดตามนโยบายของทางราชการ มีค่าเฉลี่ย 3.75 นิเทศกำกับเกี่ยวกับงานการเงินอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 3.75 การควบคุมการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ มีค่าเฉลี่ย 3.73 การจัดหาอาหารกลางวันมีความเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.71 จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.70 ตามลำดับและข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาน้อยที่สุด คือ แบ่งงบประมาณเป็นไปตามสภาพความจำเป็นของแต่ละฝ่าย/งาน/กลุ่มสาระ มีค่าเฉลี่ย 3.68

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียน
สมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านวัสดุอุปกรณ์

ด้านวัสดุอุปกรณ์	μ	σ	ระดับ สภาพ การจัด	ลำดับ
23. การให้บริการ สื่อ การเรียนการสอน โสตทัศนูปกรณ์	3.71	0.79	มาก	4
24. การจัดหาหนังสือ หลักสูตร คู่มือครู ให้ตรงตามความต้องการ การของบุคลากร	3.78	0.85	มาก	2
25. การจัดอุปกรณ์ในห้องเรียนเช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บเอกสาร ให้มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของบุคลากร	3.83	0.93	มาก	1
26. การจัดห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ ให้เพียงพอต่อ ความต้องการ	3.49	0.95	ปาน กลาง	8
27. การลงบัญชีพัสดุ ทะเบียนครุภัณฑ์ และการจำหน่าย ครุภัณฑ์เป็นปัจจุบัน	3.71	0.85	มาก	3
28. มีขั้นตอนการยืมวัสดุอุปกรณ์ ที่เอื้ออำนวยต่อผู้ใช้	3.59	0.94	มาก	6
29. การจัดหาอุปกรณ์กีฬาเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ	3.63	1.00	มาก	5
30. การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ ให้ เพียงพอต่อความต้องการ	3.57	1.03	มาก	7
รวม	3.92	0.92	มาก	-

จากตารางที่ 7 พบว่าสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษามากที่สุด คือ การจัดอุปกรณ์ในห้องเรียนเช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บเอกสาร ให้มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 3.83 รองลงมาคือ การจัดหาหนังสือ หลักสูตร คู่มือครู ให้ตรงตามความต้องการของบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 3.78 การลงบัญชีพัสดุทะเบียนครุภัณฑ์ และการจำหน่ายครุภัณฑ์เป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ย 3.71 การให้บริการ สื่อ การเรียนการสอน โสตทัศนูปกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.71 การจัดหาอุปกรณ์กีฬาเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ย 3.63 มีขั้นตอนการยืมวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อผู้ใช้ มีค่าเฉลี่ย 3.59 การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ ให้เพียงพอต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ย 3.57 ตามลำดับและข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาน้อยที่สุด คือ การจัดห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ย 3.49

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียน
สมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านการจัดการ

ด้านการจัดการ	μ	σ	ระดับ สภาพ การจัด	ลำดับ
31. การบริหารโรงเรียนเป็นไปตามกระบวนการบริหาร	3.87	0.77	มาก	6
32. บุคลากรรับผิดชอบงานอื่นมาก ทำให้การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด	4.14	0.91	มาก	2
33. บุคลากรให้ความสำคัญกับการรักษาความสามัคคีใน หน่วยงาน	3.79	0.81	มาก	8
34. โรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.95	0.99	มาก	3
35. บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน	3.78	0.94	มาก	9
36. โครงการต่างๆ ของโรงเรียนสอดคล้องกับปัญหาหลัก ๆ ของโรงเรียน	3.94	0.78	มาก	4
37. มีการติดต่อสื่อสาร การประสานงานในหน่วยงาน	3.87	0.75	มาก	7
38. การนำผลการประเมินโครงการมาแก้ไขปรับปรุงงาน	3.92	0.92	มาก	5
39. การมอบหมายงานมีความเหมาะสมกับความรู้ความ สามารถของบุคลากร	3.70	0.93	มาก	10
40. การจัดภูมิทัศน์ในหน่วยงาน มีความต่อเนื่องเหมาะสม	4.27	0.70	มาก	1
รวม	3.92	0.86	มาก	-

จากตารางที่ 8 พบว่าสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม ด้านการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษามากที่สุด คือ การจัดภูมิทัศน์ในหน่วยงาน มีความต่อเนื่อง เหมาะสม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมาคือ บุคลากรรับผิดชอบงานอื่นมาก ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด มีค่าเฉลี่ย 4.14 โรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 3.95 โครงการต่างๆ ของโรงเรียนสอดคล้องกับปัญหาหลัก ๆ ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.94 การนำผลการประเมินโครงการมาแก้ไขปรับปรุงงาน มีค่าเฉลี่ย 3.92 การบริหารโรงเรียนเป็นไปตามกระบวนการบริหาร มีค่าเฉลี่ย 3.87 มีการติดต่อสื่อสาร การประสานงานในหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ย 3.87 บุคลากรให้ความสำคัญกับการรักษาความสามัคคีในหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ย 3.79 บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.78 ตามลำดับ และข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาน้อยที่สุด คือ การมอบหมายงานมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 3.70

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียน
สมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านเทคโนโลยี
ทางการศึกษา

ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา	μ	σ	ระดับ สภาพ การจัด	ลำดับ
41. การใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการจัดกิจกรรมการ เรียน	3.81	0.88	มาก	8
42. การใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการจัดกิจกรรมการ เรียน	3.76	0.91	มาก	9
43. การใช้แหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตในการจัดกิจกรรม การเรียน	3.83	0.91	มาก	6
44. การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในกิจกรรมการเรียน	3.83	0.77	มาก	7
45. การส่งเสริมให้บุคลากรผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบบทเรียน	4.08	0.87	มาก	2
46. การวิจัยและนำผลการวิจัยมาพัฒนาในโรงเรียน	3.84	0.83	มาก	5
47. การใช้ศูนย์การเรียนเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียน	3.97	0.78	มาก	4
48. การใช้เทคนิคการสอนแบบเป็นทีม	3.59	0.89	มาก	10
49. การจัดทำแฟ้มผลงานสะสม	4.00	0.92	มาก	3
50. การใช้เทคนิคการเรียนการสอนแบบยึดนักเรียนเป็น สำคัญ	4.33	0.82	มาก	1
รวม	3.90	0.87	มาก	-

จากตารางที่ 9 พบว่าสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.90 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษามากที่สุด คือ การใช้เทคนิคการเรียนการสอนแบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมาคือ การส่งเสริมให้บุคลากรผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบบทเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.08 การจัดทำแฟ้มผลงานสะสม มีค่าเฉลี่ย 4.00 การใช้ศูนย์การเรียนรู้ เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.97 การวิจัยและนำผลการวิจัยมาพัฒนาในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.84 การใช้แหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตในการจัดกิจกรรมการเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.83 การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในกิจกรรมการเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.83 การใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.81 การใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการจัดกิจกรรมการเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.76 ตามลำดับ และข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาน้อยที่สุด คือ การใช้เทคนิคการสอนแบบเป็นทีม มีค่าเฉลี่ย 3.59

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนสมุทรพิทยาคม ปีการศึกษา 2550 รวมทั้งสิ้น 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของนายวิทย์ชัย ล้อมวงศ์ จากการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้แบบสอบถามกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 2 พบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ มีเพศหญิง จำนวน 36 คน และเพศชาย จำนวน 27 คน เมื่อจำแนกตามอายุพบว่าส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี และอายุไม่เกิน 30 ปี เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า มีครูจบปริญญาตรีมากกว่าระดับการศึกษาอื่น และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานพบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานสูงกว่า 20 ปีและต่ำกว่า 11 ปี ส่วนน้อยที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11-20 ปี

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษามากที่สุด คือ ด้านบุคลากร การศึกษา รองลงมา คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาน้อยที่สุด คือ ด้านการเงิน

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ในแต่ละด้าน มีดังนี้

3.1 ด้านบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรมากที่สุด คือ ความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ได้รับมอบหมายของบุคลากร รองลงมา คือ บุคลากรอุทิศเวลาให้กับทางราชการ ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาด้านเองด้วยการศึกษาต่อ อบรม สัมมนา ประชุมทางวิชาการ ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำผลงานทางวิชาการ การวางแผนในการเตรียมการสอนให้เป็นปัจจุบัน มีการสรุปผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกภาคเรียน การนำหลักสูตรไปใช้ของบุคลากร การมอบเกียรติบัตรให้กับบุคลากร การนำสื่อไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน การจัดสวัสดิการเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับบุคลากร และข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาน้อยที่สุด คือ บุคลากรได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี

3.2 ด้านการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรมากที่สุด คือ การรับบริจาคจากบุคคล หน่วยงานอื่นปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบ รองลงมาคือ การจัดทำบัญชี ทะเบียนคุม หลักฐาน การเงินให้เป็นปัจจุบัน การจัดซื้อจัดจ้าง ดำเนินการตามระเบียบพัสดุในรูป สรุปผลการใช้เงินและจัดหาพัสดุ การใช้โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา อย่างประหยัดตามนโยบายของทางราชการ การนิเทศกำกับเกี่ยวกับงานการเงินอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การควบคุมการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ การจัดหาอาหารกลางวันมีความเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาน้อยที่สุด คือ แบ่งงบประมาณเป็นไปตามสภาพความจำเป็นของแต่ละฝ่าย/งาน/กลุ่มสาระ

3.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรมากที่สุด คือ การจัดอุปกรณ์ในห้องเรียนเช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บเอกสาร ให้มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของบุคลากร รองลงมาคือ การจัดหาหนังสือ หลักสูตร คู่มือครู ให้ตรงตามความต้องการของบุคลากร การลงบัญชีพัสดุ ทะเบียนครุภัณฑ์ และการจำหน่ายครุภัณฑ์เป็นปัจจุบัน การให้บริการ สื่อ การเรียนการสอน โสตทัศนูปกรณ์ การจัดหาอุปกรณ์กีฬาเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ มีขั้นตอนการยืมวัสดุอุปกรณ์ ที่เอื้ออำนวยต่อผู้ใช้ การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ ให้เพียงพอต่อความต้องการและข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาน้อยที่สุด คือ การจัดห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการ

3.4 ด้านการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรมากที่สุด คือ การจัดภูมิทัศน์ในหน่วยงานมีความต่อเนื่องเหมาะสม

รองลงมาคือ บุคลากรรับผิดชอบงานอื่นมาก ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด โรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนสอดคล้องกับปัญหาหลัก ๆ ของโรงเรียน การนำผลการประเมินโครงการมาแก้ไขปรับปรุงงาน การบริหารโรงเรียนเป็นไปตามกระบวนการบริหาร มีการติดต่อสื่อสาร การประสานงานในหน่วยงาน บุคลากรให้ความสำคัญกับการรักษาความสามัคคีในหน่วยงาน บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนและข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาที่น้อยที่สุด คือ การมอบหมายงาน มีความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของบุคลากร

3.5 ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายชื่อพบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรมากที่สุด คือ การใช้เทคนิคการเรียนการสอนแบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ การส่งเสริมให้บุคลากรผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบบทเรียน การจัดทำแฟ้มผลงานสะสม การใช้ศูนย์การเรียนเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียน การวิจัยและนำผลการวิจัยมาพัฒนาในโรงเรียน การใช้แหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตในการจัดกิจกรรมการเรียน การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในกิจกรรมการเรียน การใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียน การใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนและข้อที่มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาที่น้อยที่สุด คือ การใช้เทคนิคการสอนแบบเป็นทีม

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทาคมพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงอภิปรายผลการวิจัยแยกเป็นรายด้านดังนี้

ด้านบุคลากรทางการศึกษา พบว่า มีสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา นันทปรีชา (2544 : 65) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารงานบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรรค์ เจริญ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวราวุธ คำภูษา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการประสานงานการใช้ทรัพยากรของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนครพบว่า ด้านการประสานงานการใช้ทรัพยากรบุคคลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของบุคลากร มีสภาพการจัดทรัพยากรที่มากที่สุด

ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีบุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน จะเห็นได้จากอัตราส่วนครูต่อ นักเรียน 1:38 คน บุคลากรจึงมีภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายจึงต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากผลที่เกิดขึ้นคือ โรงเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับดีมากทุกมาตรฐาน

ด้านการเงิน พบว่า มีสภาพการจัดทรัพยากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของจินตนา นันทปรีชา (2544 : 66) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าพฤติกรรมการบริหารงาน การเงิน โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของวราวุธ คำภูษา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการประสานงานการใช้ทรัพยากรของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนครพบว่า ด้านการประสานงานการใช้ทรัพยากร การเงินอยู่ในระดับมาก ไพรทัส (Freitas,1983 : 1265-A) ได้ศึกษาเพื่อประเมินผลของการลด อัตราค่าจ้าง การลดแหล่งทรัพยากรการเงินของโปรแกรมการเรียนรู้และการฝึกอบรมที่ปรึกษาในแบบ โรงเรียนรัฐบาลในรัฐแมสซาชูเซตต์ พบว่า ผลจากการลดแหล่งทรัพยากรทางการเงินที่มีผลต่อ สมรรถภาพการศึกษา มีดังนี้ การลดอัตราค่าจ้างและเงินมีผลต่อมาตรฐานของกระบวนการ การ ควบคุมระบบโรงเรียนและยังมีผลด้านลบต่อคุณภาพของการเรียนรู้

ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า มีสภาพการจัดทรัพยากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา นันทปรีชา (2544 : 66) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการบริหาร งานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าพฤติ กรรมการบริหารงานธุรการ โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ซึ่งมีการจัดหาวัสดุโรงเรียนเครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าการรับการจัดอุปกรณ์ ในห้องเรียนเช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บเอกสาร ให้มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของบุคลากร มีสภาพ การจัดทรัพยากรที่มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ ต้นเจริญ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุด้านการจัดหาพัสดุมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาที่โรงเรียนมีสภาพการจัดทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์รายข้อการจัดอุปกรณ์ในห้องเรียนเช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บเอกสาร ให้มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของบุคลากร อยู่ในระดับมากนั้น เนื่องมาจากโรงเรียนมีการขยายตัวมากจากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นทุกปีเพราะเป็นเขตอุตสาหกรรม มีการอพยพเข้ามาทำงานตลอดเวลาทำให้โรงเรียนไม่สามารถที่จะปฏิเสธการรับนักเรียนได้ จึงต้องมี การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ในห้องเรียนเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากรและนักเรียน

ด้านการจัดการ มีสภาพการจัดทรัพยากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การจัดภูมิทัศน์ในหน่วยงานมีความต่อเนื่องเหมาะสม มีสภาพการจัดทรัพยากรที่มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของจำรัส พิมพา (2547 : 80) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร พบว่ามีการบริหารสภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 24 (5) ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ทำให้ผู้บริหารจึงได้มีการจัดทรัพยากรในเรื่องการจัดภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่ามีสภาพการจัดทรัพยากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายข้อพบว่าการใช้เทคนิคการเรียนการสอนแบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญมีสภาพการจัดทรัพยากรที่มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของชัชวาล สิทธิพร (2547 : 52) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนยางชุมน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต 1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนยางชุมน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศรีสะเกษ เขต 1 มีการบริหารการจัดการเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับมาก การที่โรงเรียนมีการใช้เทคนิคการเรียนการสอนแบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญ อาจมีสาเหตุมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 24 (5) การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาดำเนินการโดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความหลากหลาย จึงทำให้ครูให้ความสนใจในการนำเทคนิคการเรียนการสอนแบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอเพื่อการศึกษาปฏิบัติ

จากผลการศึกษาสภาพการจัดการทรัพยากรในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ โรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ควรมีการจัดการทรัพยากรการศึกษาในแต่ละด้านเพิ่มขึ้นอันได้แก่ด้านบุคลากรทางการศึกษา ควรมีการจัดการทรัพยากรให้มากยิ่งขึ้น คือ บุคลากรได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี ด้านการเงินควรมีการจัดการทรัพยากรให้มากยิ่งขึ้น คือ แบ่งงบประมาณเป็นไปตามสภาพความจำเป็นของแต่ละฝ่าย/งาน/กลุ่มสาระ ด้านวัสดุอุปกรณ์ควรมีการจัดการทรัพยากรให้มากยิ่งขึ้น คือ การจัดห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการ ด้านการจัดการควรมีการจัดการทรัพยากรให้มากยิ่งขึ้น คือ การมอบหมายงานมีความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของบุคลากร และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรมีการจัดการทรัพยากรให้มากยิ่งขึ้น คือ การใช้เทคนิคการสอนแบบเป็นทีม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพการจัดการทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
2. ควรศึกษาปัญหาการจัดการทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิติมา ปรีดีดีลก. (2532). การบริหารการเงินโรงเรียน เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิทยาการ.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2550). **ทรัพยากรเพื่อการศึกษา (Educational Resources)**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.onec.go.th/publication/4013001/index.htm>. [2550,มิถุนายน 9]
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www2.nesac.go.th/document/images08/06110001a.pdf>. [2550,มิถุนายน 9]
- จินตนา นันทปรีชา. (2544). การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จำรัส พิมพ์า. (2547). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัชวาล สิทธิพร.(2547). การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องการบริหารการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนยางชุมน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). **มิติที่ 3 ทางการศึกษา : สานฝันสู่ความเป็นจริง**. กรุงเทพฯ : เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องระบบการบริหารจัดการเพื่อการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่สอดคล้องกับพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- दनัย เทียนพุดม. (2543). "ทิศทางและบทบาทของการบริหารทรัพยากรบุคคลในศตวรรษที่ 21" **จุฬาลงกรณ์วารสาร** 12, 46 หน้า 49-63.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2546). **การจัดการทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพรินติ้ง.
- เทศ แก้ววสิกรรม. (2539). **การเงินโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงจันทร์การพิมพ์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2542). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- บัณฑิต มังนิรันดร์. (2548). **เศรษฐศาสตร์จุลภาค**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมสาร.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริสาส์น.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ์. (2536). ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารทรัพยากรการศึกษา หน่วยที่1-3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ์. (2537). ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารทรัพยากรการศึกษา หน่วยที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรีชา จัมปารัตน์. (2530). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารพัสดุและสำนักงาน เอกสารการ
สอนชุดวิชาการบริหารพัสดุและสำนักงาน เล่ม 1 หน่วยที่ 1. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัญญา น้ำเพชร. (2524). "การบริหารเงินโรงเรียน" วารสารประชาศึกษา 32. กรุงเทพฯ : มปป.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 . (2539). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- พยอม วงศ์สารศรี.(2540). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- ไพโรจน์ ต้นเจริญ.(2546). การบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง.(2548). เอกสารตำราเศรษฐศาสตร์มหภาค1ม.รามคำแหง.[ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก : http://web.nkc.kku.ac.th/manit/document/962102/ec112_1/EC112-1.pdf. [2550,พฤศจิกายน 20]
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2544). เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์พิมพ์
ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.(2550). หน่วยที่ 1 เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา.
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://web.udru.ac.th/~boonpan/1032101/edt01.html>.
[2550,สิงหาคม 25]
- ไมตรี คำพิมาน. (2544). การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันของสหวิทยาเขต โรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- รุ่ง แก้วแดง. (2550). เอกสารเรื่อง คู่มือการศึกษา : ประสบการณ์นานาชาติ. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก : http://www.onec.go.th/reform_edu/voucher/prefa.htm.
[2550,มิถุนายน 9]
- โรงเรียนสมุทรพิทยาคม (2549). เอกสารรายงานคุณภาพการศึกษา. สมุทรปราการ : มปป.
ลัทธิการ ศรีวะรมย์ และ ณรงค์ศักดิ์ บุญเลิศ. (2543). หน่วยที่ 1 องค์การและสภาพแวดล้อม
ขององค์การ ในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วราวุธ คำภูษา. (2542). กระบวนการประสานงานการใช้ทรัพยากรของกลุ่มโรงเรียนประถม
ศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิจิตร ศรีสะอาด. (2534). เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบบริหารการศึกษา เล่ม 1
หน่วยที่ 1-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิทย์ชัย ล้อมวงศ์. (2542). ปัญหาการจัดการทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้า
อิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2544). การค้นคว้าแบบอิสระตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2538.
กรุงเทพฯ : ฟอว์เพช.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2544). การวิจัยการจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ฟอว์เพช.
- วิชัย โกลสุวรรณจินดา. (2546). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ฟอว์เพช.
- วิชัย แหวนเพชร. (2539). การวางแผนและควบคุมการผลิต. กรุงเทพฯ : ธรรมกมลการพิมพ์.
- สงบ ประเสริฐพันธุ์. (2550). แนวคิดใหม่เรื่องทรัพยากรทางการศึกษา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้
จาก : <http://library.uru.ac.th/article/htmlfile/vichakan3.pdf>. [2550,มิถุนายน 9]
- สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์. (2530). “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวางแผนกำลังคน” ในเอกสารการ
สอนชุดวิชา เศรษฐศาสตร์กำลังคน เล่มที่ 2 สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมจิตต์ สกลย์ยี่นเจริญ. (2538). การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรบุคคลของศูนย์
บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เสกสรรค์ เจริญ. (2538). **หน้าที่ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และจรินทร์ เทศวานิช. (2536). **“หน่วยที่ 11 การวิจัยเกี่ยวกับการเงินงบประมาณและความเสมอภาคทางการศึกษา” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัย การบริหารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- เสถียรภาพ พันธุ์โพธิ์จรรย์. (2543). **“หน่วยที่ 8 ปรัชญาและแนวคิดการจัดการทรัพยากรมนุษย์” ในการจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- ศึกษาธิการ,กระทรวง.(2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ .**
- สมชาย นีรัญกิตติ. (2542). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.**
- สุนันทา เลานันท์. (2542). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ธารณาพิมพ์.**
- สมล มานัสฤดี. (2548). **หลักเศรษฐศาสตร์1(เศรษฐศาสตร์จุลภาค). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุดทอง.**
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2532). **การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- อำนาจ เจริญศิลป์.(2543). **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. ปรินติ้งเฮ้าส์.**
- Bender, Pual S. (1983). **Resource Management, An alternative View of the Management Process. New York : John Wiley & Sons.**
- Bovee, Courtland L. and other. (1993). **Management. New York : McGraw-Hill.**
- Camhis, Marios. (1979). **Planning Theory and Philosophy. New York : Tavistock Publication.**
- Coleman,J. (1987). **“Families and Schools” Educational Researcher, 16(6).32-38.**
- Erickson, Carlton W.H. (1971). **Administering Instructional Media. New York : The Mcmillan Company.**
- Freitas, David J. (1983). **The Effects of Declining Environments and Declining Financial Resources on Instructional Programs and Supervisory Practices in Massachusetts Public School Systems. Dissertation Abstracts International.**
- Good, C. (1973). **Dictionary of Education. (3 rd ed.) New York: McGraw – Hill Book Company.**

- Harris Chester W. (1960). ed *Encyclopedia of Educational Research* 3rd. ed. New York : Macmillan.
- Herbert, David Tand David, Smith B. (1989). *Social Problems and City*. New York : OxfordUniversity Press.
- Kenneth N. Ross and Rosalind. (1999). *Needs-Based Resource Allocation in Education : Via Formula Funding of Schools*. Paris : UNESCO : International Institute for Educational Planning.
- Kwan, Shang Ren Michael. (1985). *The Development of An Interactive Video Program in a Secondary School*. Dissertation Abstracts International.
- Levin, B.(1994,January). "Rethinking Resources in Education" *The Canadian Administrator*, 33(4), 1-6.
- Magaret, Parker Strafford. (1975). *Freshman Expectation and Socialization in the college Environment*. Dissertation Abstracts International.
- Mayer, Robert R. (1985). *Policy and Program Planning : A Development Perspective*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Miner, John B. and Cranc, Donald P. (1995). *Human resource management : the strategic perspective* Harper Collins Collegc Publisher.
- Wehrich, Heinz and Harold, Koontz. (1993). *Management: a global perspective*. New York: McGraw-Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

โล 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงทิวสุกรี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

ขง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ยน ผอ.เกษม ฉาวเกียรติคุณ

ที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาววัชรา มะธิตะโน นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
ณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง
การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 2"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณา
เห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้าง
เครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

ง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

น รongผอ.เครื่องมือวิจัย ศรีสุขโข

ที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวรัชรา มะธิตะโน นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
นาระครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง
การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 2"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณา
เห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้าง
เครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ที่ ศธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองผอ.ชลินทร์ ศิลปสมศักดิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาววิชรา มะธิตะโน นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง "การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 2"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนการบริหารทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคมที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้เป็นไปตามนโยบายของการจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามฉบับนี้ทุกข้อ ตามความเป็นจริง

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้เป็นอย่างดี

นางสาววัชรา มะธิตะโน

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพของท่าน

ข้อที่	สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2	อายุ ☐ ไม่เกิน 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 ปี ขึ้นไป
3	ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
4	ประสบการณ์ทำงาน ☐ ต่ำกว่า 11 ปี ☐ ระหว่าง 11-20 ปี ☐ สูงกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามศึกษาการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

คำชี้แจง ขอให้ท่านโปรดอ่านข้อความและตอบคำถาม โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งได้กำหนดระดับสภาพการจัดทรัพยากรไว้ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	รายการจัดทรัพยากร	ระดับการสภาพจัด				
		5	4	3	2	1
	บุคลากรทางการศึกษา					
1	การนำหลักสูตรไปใช้ของบุคลากร		✓			
2	บุคลากรอุทิศเวลาให้กับทางราชการ	✓				
3	ความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ได้รับมอบหมายของบุคลากร					✓

อธิบายความหมาย

ข้อ 1 ถ้าท่านเลือกช่องหมายเลข 4 หมายความว่า การนำหลักสูตรไปใช้ของบุคลากร

มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับมาก

ข้อ 2 ถ้าท่านเลือกช่องหมายเลข 5 หมายความว่า บุคลากรอุทิศเวลาให้กับทางราชการ

มีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับมากที่สุด

ข้อ 3 ถ้าท่านเลือกช่องหมายเลข 1 หมายความว่า ความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ได้รับมอบหมายของ

บุคลากรมีสภาพการจัดทรัพยากรในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการจัดทรัพยากร	ระดับสภาพการจัด				
		5	4	3	2	1
	บุคลากรทางการศึกษา					
1	การนำหลักสูตรไปใช้ของบุคลากร					
2	บุคลากรอุทิศเวลาให้กับทางราชการ					
3	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของบุคลากร					
4	การวางแผนในการเตรียมการสอนให้เป็นปัจจุบัน					
5	การนำสื่อไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน					
6	นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน					
7	ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาต่อ อบรม สัมมนา ประชุมทางวิชาการ					
8	ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำผลงานทางวิชาการ					
9	การจัดสวัสดิการเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับบุคลากร					
10	มีการสรุปผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกภาคเรียน					
11	บุคลากรได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความดี ความชอบประจำปี					
12	การมอบเกียรติบัตรให้กับบุคลากร					
	การเงิน					
13	การจัดทำบัญชี ทะเบียนคุม หลักฐาน การเงินให้เป็น ปัจจุบัน					
14	การจัดซื้อ จัดจ้างดำเนินการตามระเบียบพัสดุในรูป คณะกรรมการ					
15	การควบคุมการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของทางราชการ					
16	แบ่งงบประมาณเป็นไปตามสภาพความจำเป็นของแต่ละ ฝ่าย/งาน/กลุ่มสาระ					
17	การใช้โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา อย่างประหยัดตามนโยบาย ของทางราชการ					
18	สรุปผลการใช้เงินและจัดหาพัสดุ					

ข้อ	รายการจัดทรัพยากร	ระดับสภาพการจัด				
		5	4	3	2	1
19	นิเทศกำกับเกี่ยวกับงานการเงินอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
20	การจัดทุนอาหารกลางวันมีความเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน					
21	การรับบริจาคจากบุคคล หน่วยงานอื่นปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบ					
22	จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ					
	วัสดุอุปกรณ์					
23	การให้บริการ สื่อ การเรียนการสอน โสตทัศนูปกรณ์					
24	การจัดหาหนังสือ หลักสูตร คู่มือครู ให้ตรงตามความต้องการของบุคลากร					
25	การจัดอุปกรณ์ในห้องเรียนเช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บเอกสาร ให้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร					
26	การจัดห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการ					
27	การลงบัญชีพัสดุ ทะเบียนครุภัณฑ์ และการจำหน่ายครุภัณฑ์เป็นปัจจุบัน					
28	มีขั้นตอนการยืมวัสดุอุปกรณ์ ที่เอื้ออำนวยต่อผู้ใช้					
29	การจัดหาอุปกรณ์กีฬาเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ					
30	การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ ให้เพียงพอต่อความต้องการ					
	การจัดการ					
31	การบริหารโรงเรียนเป็นไปตามกระบวนการบริหาร					
32	บุคลากรรับผิดชอบงานอื่นมาก ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด					
33	บุคลากรให้ความสำคัญกับการรักษาความสามัคคีในหน่วยงาน					
34	โรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ	รายการจัดทรัพยากร	ระดับสภาพการจัด				
		5	4	3	2	1
35	บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน					
36	โครงการต่างๆ ของโรงเรียนสอดคล้องกับปัญหาหลัก ๆ ของโรงเรียน					
37	มีการติดต่อสื่อสาร การประสานงานในหน่วยงาน					
38	การนำผลการประเมินโครงการมาแก้ไขปรับปรุงงาน					
39	การมอบหมายงานมีความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของบุคลากร					
40	การจัดภูมิทัศน์ในหน่วยงาน มีความต่อเนื่อง เหมาะสม					
	เทคโนโลยีทางการศึกษา					
41	การใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
42	การใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
43	การใช้แหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
44	การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในกิจกรรมการเรียนรู้					
45	การส่งเสริมให้บุคลากรผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบบทเรียน					
46	การวิจัยและนำผลการวิจัยมาพัฒนาในโรงเรียน					
47	การใช้ศูนย์การเรียนรู้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
48	การใช้เทคนิคการสอนแบบเป็นทีม					
49	การจัดทำแฟ้มผลงานสะสม					
50	การใช้เทคนิคการเรียนการสอนแบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญ					

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ค
หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 กันยายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามวิจัย

เรียน ผอ.นงลักษณ์ เรือนทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 63 ชุด

ด้วยนางสาววิชรา มะธิตะโน นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาสภาพการจัดทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2"

ผู้วิจัยขอความจากผู้อำนวยการโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม เก็บข้อมูลที่โรงเรียนสมุทรพิทยาคม โดยแจกแบบสอบถามให้แก่ ครูในโรงเรียน ด้วยตนเองจำนวน 63 ฉบับ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววัชรา มะธิตะโน
วันเดือนปีที่เกิด	วันอาทิตย์ ที่ 3 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2523
สถานที่เกิด	อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
ภูมิลำเนา	จังหวัดมหาสารคาม
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2530 - พ.ศ.2535 ประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านบรบือ (บรบือราษฎร์ผดุง) จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ.2536 - พ.ศ.2541 มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบรบือวิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ.2542 - พ.ศ.2545 ปริญญาตรี สาขาวิชาเอกเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2549 ประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา -
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสมุทรพิทยาคม
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2548 - ปัจจุบัน รับราชการครู ตำแหน่ง ครู ค.ศ.1 โรงเรียนสมุทรพิทยาคม ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวัดผลประเมินผล